

ZADRUGA

Glasilo «Zadružne Zveze v Celju».

arsm

4r

Uredništvo in upravnništvo je v Schillerjevi cesti št. 3, I. nadstropje v Celju. — Dopise blagovoljite frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Naročnina se naj pošilja «Zadružni Zvezi v Celju».

Izhaja enkrat v mesecu. Zadruga, ki so član Zadružne Zveze v Celju, dobivajo list v dveh izvodih brezplačno. Zadrugniki v Zvezi učlanjenih zadrug, društva in korporacije dobijo list za letno naročnino 2 kroni. Za vse druge naročnike stane list na leto 3 kroni.

Cena inseratom je naslednja: za 1kratno priobčenje ena cela stran 24 K, pol strani 16 K, četrt strani 10 K, osminka strani 6 K. — Za večkratno inseriranje primeren postop po dogovoru. Za 12kratno inseriranje po pust 50 odstotkov.

☛ Ponatisi iz „Zadruga“ so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir. ☛

Vabilo na naročbo in k sotrudištvu.

«Že zopet nov list», utegne reči marsikdo, ki je mnenja, da imamo Slovenci v sedanjem času itak že preveč časopisov in da se mora toraj veselje naroda do čitanja, naročevanja in sodelovanja utruditi.

Ravnotako utegnejo reči tisti, katerim razmere niso popolnoma znane.

«Zadruga», kakršno s pričujočo številko Zveza vnovič začne izdajati v lastni režiji in isto pošlje med svet, je izhajala že v letih 1884 do 1889 kot lastnina celjske Zveze. Izdajala oz. urejevala sta isto naš predsednik g. Mihael Vošnjak in rajniki g. Maks Veršec. Te prve zadruga so izšli letniki I do VI.

Ker je bilo zadružništvo takrat še manj razvito, je Zveza začasno prenehala izdajati «Zadruga» ter je upeljala namestu iste «Letopise», katerih je izšlo dosedaj že 16 letnikov. Poslednjih 9 letnikov Letopisa je uredil naš odgovorni urednik.

Pozneje, leta 1899 je začel izdajati kot zadružno glasilo list «Slovenska Zadruga» g. I. Lapajne, katerega je izšlo 8 letnikov tako, da so torej izšli dosedaj slovenske Zadruga zavsem letniki I do XIV. Ves čas, odkar je izhajal navedeni list, so pri istem izdatno sodelovali v oddelkih o zadružništvu in gospodarstvu poleg našega urednika tudi razni drugi strokovnjaki iz zadružništva in narodnega gospodarstva.

Ker pa je imenovani gospod s potekom tega leta sporazumno z našim uredništvom prenehal izdajati omenjeno glasilo in ker isto zaradi tega, ker je tuptam prinašalo tudi stvari, ki niso bile zadružnega ali gospodarskega značaja, ni moglo v današnjih dneh zadostovati, smo sklenili, da izdajamo «Zadruga» kot izključno strokovno glasilo zanaprej zopet v lastni režiji. In ker je izšlo dosedaj, kakor navedeno, slovenske Zadruga 14 letnikov, smo toraj opravičeno zapisali na pričujočo številko «Zadruga», ki je nadaljevanje oziroma spopolnjenje dosedajšnih izdaj, letnik XV, ker to stvari popolnoma odgovarja.

Četudi bi se deloma moglo priznati, da ima naše ljudstvo obilno število raznovrstnih časopisov, more to veljati le za politične časopise. Primanjkuje nam pa raznovrstnih strokovnih časopisov, zlasti lastnega zadružnega glasila, ki naj ne vsebuje ničesar družega, kot izključno strokovno, narodno-gospodarsko čtivo, s posebnim ozirom na naše slovensko kmetijsko zadružništvo.

«Zadruga» se bode kot glasilo Zadružne Zveze v Celju vestno trudila pripomoči našemu prebivalstvu s pospeševanjem kmetijskega zadružništva do boljšega gospodarskega blagostanja ter je pri ti njeni nesebični nameri ne bodo ovirali nikakšni oziri.

Smer svojemu nameravanemu delovanju priobčujemo obširno v prihodnjem članku: «Naš zadružni program».

Omenimo naj tu le na kratko, da je «Zadruga» v prvi vrsti glasilo za naše raznovrstne zadruge ter želi služiti vsem onim, ki so in hočejo biti naši prijatelji in posamešvatelji pravega zadružnega in narodno-gospodarskega delovanja brez kakršnihkoli ozirnov.

Vse zadruge, društva in korporacije, kakor tudi posameznike uljudno vabimo v krog naših naročnikov.

«Zadruga» naj ne bi manjkala v nobenem bralnem ali izobraževalnem društvu in čitalnicah. Zadrugo naj naročajo tudi občinski uradi in okrajni zastopi in posamezni rodoljubi, katerim je mar napredek in procvit našega zadružništva in gospodarskega napredovanja.

Svojo pomoč in sodelovanje so nam že obljubili odlični strokovnjaki in upamo, da bomo s skupnim in stvarnim delovanjem v kolikor mogoče največji meri lahko izpolnjevali prevzeto nalogo.

Obenem pa vnovič prav uljudno vabimo k sodelovanju in sotrudištvu vse naše strokovnjake iz zadružne, kmetijske in obrtne stroke, da bode mogel list podajati čim največ mogoče podučnega berila. Za vsako, četudi najmanjše sodelovanje bomo hvaležni ter se bomo po možnosti tudi prav radi ozirali na vsakovrstne nam dane dobromišljene nasvete. Svesti smo si naprej, da smo prevzeli težavno nalogo, katero bomo mogli le tedaj dobro izvrševati, ako nas podpirajo vsi rodoljubi.

Prav tako pa vemo, da nas bode stala «Zadruga» tudi dokaj gmotnih žrtev, kajti pri listu ne iščemo nikakega dobička. Da pa stroške vsaj deloma lažje pokrijemo, bode prinašala «Zadruga» tudi razne objave zadrug in drugih narodno-gospodarskih naprav in po potrebi tudi oglase tvrdk, ki so v zvezi z zadružništvom in nanašajoče se na narodno gospodarstvo.

Zadruge, društva in naše tvrdke toraj vabimo, da se v svrhu prijavljanja oglasov pridno poslužujejo našega lista.

Zadruge prosimo, da nam točno pošiljajo poročila o svojem delovanju in o zborovanjih ter vseh važnih sklepkih; ravno tako pa naj tudi stavijo na nas vsakovrstna vprašanja, na katera bomo v listu vedno radi stvarno in strokovno odgovarjali.

«Zadruga» bode izhajala začasno kot mesečnik, vselej po možnosti prvega vsakega meseca in bomo list, kakor hitro bode potreba in mogoče potem primerno povečali ter ga začeli izdajati bolj pogosto.

Vse zadruge, ki so član Zadružne Zveze v Celju bodo dobivale list brezplačno v dveh izvodih. Dva izvoda bomo pošiljali zaradi tega, da ostane eden zadrugi v njenem uradu, ki ga naj shranjuje, enega pa lahko vzamejo načelnik in drugi funkcionarji v svrhu prebiranja na dom.

Ravnotako dobijo vsi sotrudiški «Zadrugo» brezplačno.

Zadružniki posameznih v naši Zvezi učlanjenih zadrug dobijo list za letno naročnino po 2 kroni, za vse druge naročnike stane list na leto 3 krome.

Za pošiljatev naročnine se naj uporabijo priložene položnice poštne hranilnice.

Prva številka, ki jo pošljemo na ogled je brezplačna.

Zadrugo, društvo ali posameznika, ki lista ne vrne, bomo smatrali za naročnika.

Prihodnje številke «Zadruge» bomo pošiljali le naročnikom.

Hkrati prosimo, naj se nam ne zameri, ako smo pri obilem številu naslovov prezrli komurkoli poslati list na ogled.

Uredništva oziroma upravništva strokovnih in drugih časopisov prosimo, da nam pošiljajo svoj list v zameno.

Dopisi, naročnina, oglasi itd. naj se pošiljajo na naslov: Zadružna Zveza v Celju; sprejema pa dopise tudi urednik gosp. Franjo Jošt, Celje. Schillerjeva cesta št. 3.

Načelstvo Zadružne Zveze v Celju,
registrovane zadruge z omejeno zavezo.

Naš zadružni program.

Razvoj in razširjanje zadružništva po celem svetu priča, da zadružništvo z velikanskimi koraki napreduje. To dejstvo, kakor tudi pomanjkanje zadružnega in kmetijskega berila ter opetovano od vseh strani izražena želja po izdajanju strokovnega lista za zadružništvo, kmetijstvo in narodno gospodarstvo je napotilo podpisano «Zadružno Zvezo», da prične zopet izdajati oz. nadaljevati list «Zadruga» kot svoje glasilo.

Ob tej priliki vabimo vse Slovence, kateri so vneti za gospodarski napredek slovenskega naroda, v krog svojih sotrudnikov, naročnikov ter razširjevalčev našega lista.

Da spozna slovenska javnost smer lista in načrt našega bodočega zadružnega dela, hočemo v naslednjih vrstah orisati smer lista in načrtati naš zadružni program.

List je strogo strokoven; prinašal bo poleg objav in razglasov «Zveze» le članke tičoče se zadružništva, vseh panog kmetijstva, kakor tudi splošne narodno-gospodarske članke. V oddelku zadružne in gospodarske vesti bo seznanjal svoje bralce s stanjem in uspehi zadružništva in gospodarstva v prvi vrsti pri naših slovanskih bratih, nadalje v naši državi, kakor tudi po celem svetu. Vsakega Slovenca ki deluje na gospodarskem polju, brez razlike stanu in političnega prepričanja najodkritosrčneje kot sodelavca pozdravljamo. V vzgled nam je složno, skupno delovanje pripadnikov raznih verskih izpovedanj in političnih strank v državah, ki stoje, kar se tiče zadružništva, na visoki stopinji. Zadružništvo ima namen zastopati koristi kmečkega stanu napram neštevilnim nasprotnikom, delovati v izboljšanje gospodarskega položaja kmečkega stanu, kar je le mogoče, če zadrugarji na zunaj in znotraj nastopajo kot jednotna četa v dosego istih ciljev. Pač pa bode list po vzgledu drugih strokovnih listov odločno nastopal proti nasprotnikom in škodljivcem kmečkih teženj ter vedno stal na braniku za kmečke pravice.

Da se zadružništvo na Slovenskem ni moglo v toliki meri razviti, kakor v drugih avstrijskih državah, je največ krivo pomanjkanje potrebne izobrazbe, kar je posledica pomanjkanja kmetijskih, meščanskih in drugih strokovnih šol. Radi

tega hoče «Zadružna Zveza v Celju» v prvi vrsti delovati na to, da se povzdigne izobrazba, zlasti, da prodre zadružna misel v najširše sloje slovenskega naroda. Prirejevali se bodo v to svrhu poučni tečaji, na katerih se bode poučevalo zadružništvo in razne panoge kmetijstva ter se bodo na ta način vzgajali bodoči voditelji posameznih zadrug, kar smatramo kot neobhodno potreben predpogoj za zdrav razvoj zadružništva. Zanimiva predavanja na občnih zborih «Zadružne Zveze», kakor posameznih zadrug, bralnih in izobraževalnih društev itd. bodo ljudstvo poučila o delovanju in velikem pomenu zadrug. Okrajni gospodarski shodi bodo nudili priliko se pogovoriti o gospodarskem položaju okraja, izraziti želje glede snovanja novih zadrug, natanko premotriti vse razloge, ki govore za ali proti ustanovitvi te ali one vrste zadrug ter bodo razun tega služili v to, dati članom načelstva in nadzorstva ter uradnikom že obstoječih zadrug potrebna navodila in pojasnila za poslovanje. List «Zadruga» sam, kakor tudi knjižice (brošure), ki se bodo začele izdajati, bodo gotovo tudi pripomogle k temu, da se prične na Slovenskem živahno zadružno delo in se v doglednem času izvrši naslednji zadružni program.

Posojilnic imamo na Slovenskem že precej, vendar se še nahajajo kraji, zlasti ob mejah, v katerih bode potrebno še ustanoviti več posojilnic. Skrbeti pa moramo, da bodo naše posojilnice še v večji meri kot dosedaj pospeševale varčevanje, posebno nižjih in revnejših slojev, delovati moramo za razširjanje tekočega računa pri posojilnicah, za sodelovanje posojilnic pri prodaji kmečkih posestev in delovanje proti pogubnemu razkosavanju kmečkih posestev, za nabavo kmetijskih strojev, kateri se naj proti majhni odškodnini posojujejo kmečkemu prebivalstvu.

Pridobitve moderne vede se pri nas premalo upoštevajo, umetna gnojila, močna krmila, stroji itd. se še premalo rabijo. Naloga ne le posojilnic, ampak tudi raznih nakupovalnih kmetijskih zadrug, katere se bodo ustanovile oz. oživele, bode poučevati ljudstvo o rabi in važnosti umetnih gnojil, močnih krmil, strojev itd., iste skupno naročevati in tako navajati kmete k umnemu kmetijstvu.

Vedno in vedno se ponavljajo tožbe, da se kmetijski pridelki v obče ne morejo spraviti v denar, ali da dosežejo cene, ki nikakor ne odgovarjajo stroškom in trudu pridelovanja. Kot najuspešnejše sredstvo proti temu so prodajalne in proizvajalne zadruge, kakor žitna skladišča, jajčarske zadruge ter mlekarne, sadjarske

in vinarske zadruga itd., katere izboljšujejo dohodke, oz. odprejo kmetu boljši vir stalnih dohodkov. Kjer so za obstoj takih zadrug dani potrebni predpogoji, se bodo tla pripravljala in ustanavljale take zadruga.

Glavna podlaga živinoreje je dobra, za dotične kraje primerna pasma. Potom živinorejskih zadrug se bo gledalo na upeljavo od strokovnjakov priporočenih pasem ter se na ta način povzdignila živinoreja.

Mnogo nesreče in gorja povzročajo nesreče pri živini, toča, ujme, povodnji itd.; naloga varovalnic na združni podlagi, ki že obstoje v raznih državah in tudi v nekaterih deželah naše države, je priskočiti kmetu v slučaju nesreče na pomoč. Tudi takim podjetjem se bode posvečevala vsa pozornost.

V naši domovini se nahaja mnogo močvirnatega, nerodovitnega sveta ter z grmičevjem in plevelom poraščenih pašnikov, kateri ne donajajo nobenih ali zelo majhne koristi. Potom melioracij (izboljševanje zemljišč z osuševanjem, namakanjem, čiščenjem in zlaganjem) se lahko odpravijo nedostatki, ki ovirajo uspešno poljedelstvo. Ker pa nima posameznik v to potrebnih sredstev in znanja, vršijo to delo vodne in me-

lioracijske zadruga, katere s pomočjo državne in deželne podpore izboljšujejo kmečka posestva. Vedno bodemo opozarjali na te prekoristne zadruga in poljedelce pozivali k ustanovitvi teh zadrug.

To je v glavnih točkah naš program, katerega izvršuje deloma dandanes že na stotine združnih zvez širom sveta. Ta program je, ako se združijo požrtvovalni in za drobno gospodarsko delo vneti možje, v doglednem času izvedljiv. Obupen položaj kmečkega stanu, kakor tudi stanu malega obrtnika in trgovca na Slovenskem, velik narodno-gospodarski, nravno vzgojevalen in družaben (socijalen) pomen zadrug, kakortudi in sicer ne v zadnji vrsti narodni vzroki zahtevajo, da posvetimo vse svoje moči vsestranskemu razširjanju in izpopolnenju združništva na Slovenskem! Pod praporom samopomoči in uvažujoč velik pomen prislovice: «V združenju je moč!» nadaljujmo vztrajno v tej za nas Slovence od dne do dne bolj težavni dobi borbe za obstanek krepko in odločno gospodarsko delo in dosegli bomo potom zboljšanja našega gospodarskega položaja tudi večjo narodno-gospodarsko moč in ugled!

«Zadružna Zveza» v Celju.

Načelstvo

Zadružne Zveze v Celju, reg. zadr. z omejj. zav. obstoji iz sledečih gospodov:

Predsednik:

Mihael Vošnjak,
inženir v Gorici.

Prvi podpredsednik:

dr. Josip Vrečko,
odvetnik v Celju.

Drugi podpredsednik:

dr. Franc Jurtéla,
deželnega glavarja namestnik
in odvetnik v Ptuj.

Udi načelstva:

dr. Ivan Dečko,
odvetnik in dež. poslanec
v Celju,

Franjo Jošt,
ravnatelj Zveze v Celju,

dr. Vekoslav Kukovec,
posestnik in odvetniški kan-
didat v Celju,

Friderik Kukovič
župnik na Dobrni,

Ivan Lapajne,
meščanske šole ravnatelj
v p. v Krškem,

dr. Miroslav Ploj,
c. kr. dvorni svetnik, dež. in
drž. poslanec na Dunaju,

Ivan Rebek,
ključavničarski mojster in
posestnik v Celju,

dr. Franjo Rosina,
odvetnik v Mariboru,

dr. Dragotin Treo,
odvetnik in deželni poslanec v Gorici.

Naznanilo.

Zadružna Zveza v Celju, reg. zadr. z omejj. zavezo, katera razširja glasom svojih pravil delokrog po vseh slovenskih pokrajinah, zlasti pa po Slovenskem Štajarju, naznanja ponovno, kakor je to ob raznih prilikah in na različnih mestih že mnogokrat storila, da je vedno z veseljem rada pripravljena pospeševati in delovati za ustanovitev novih slovenskih posojilnic po Raiffeisenovem sistemu, kakor tudi drugih zadrug za povzdigo kmetijskega blagostanja zlasti v takih krajih, kjer so posojilnice ali zadruga iz narodno-gospodarskih ozirov potrebne in kjer so dani pogoji ter je dovolj voljnih in sposobnih močij, da zamorejo bodisi denarni zavod, kakor je posojilnica Raiffeisenovka, bodisi kmetijsko zadruga kake druge, kakoršnekoli vrste, dobro in razmeram primerno voditi in da zamore taka narodno-gospodarska naprava v vsakem obziru uspešno obstati in napredovati.

V to svrho in v priznanje svojega 25 letnega tozadevnega blagodejnega delovanja na polju slovenskega združništva, zlasti kmečkega posojilništva, na katerem je orala Zveza v Celju ledino in ki je poklicala v življenje prve in najstarejše slovenske posojilnice po vseh slovenskih krono-

vinah tostranske polovice naše države, je prejela podpisana Zveza tudi od visokega c. kr. poljedeljskega ministrstva denarno podporo, ki se porabi izključno v prid in prospeh kmetijskega združništva.

Zaradi tega pa pozivljamo rodoljube širom naše slovenske Štajarske, katerim so znane potrebe njihovih krajev in katerim je na tem ležeče, da se naše slovensko kmečko ljudstvo kar najbolj ojači in si opomore posredovanjem ter s pomočjo slovenskega združništva, naj se obrnejo vselej za potrebni svēt in pomoč na podpisano Zadržno Zvezo v Celju. Za vsakovrstna pojasnila smo vedno z največjim veseljem pripravljeni in pošljemo na željo v svrhu ustmenega dogovora in osebnih informacij kamorkoli potreba tudi radi strokovnjaka, da se ukrenejo vsi za ustanovitev posojilnice ali zadruge potrebni koraki.

Ker predobro vemo, da bode naš slovenski narod stal na trdnih nogah le takrat, ako je tudi gospodarsko in gmotno dobro podkovan in ker bode gospodarsko neodvisen naš seljak potem tudi gledé naših narodnih pravic, ki nam grejo po božjih in posvetnih postavah, odločen in neizprosno želimo, naj bi imel ta naš oklic kar največ zaželjenega vspeha. Je še dosti kraiev pri nas na Štajarskem, kjer so dani pogoji za dobro vspevanje prave Raiffeisenske posojilnice ali kake druge kmetijske zadruge in ustanavljanje takšnih je naš namen, v katerem nas ne bodo ovirali nikakoršni oziri.

Zadržna Zveza v Celju.

Obresti deležev ali dividenda?

Čisto po nepotrebnem in popolnoma neutemeljeno se je udomačila pri naših slovenskih združnih denarnih zavodih, to je pri naših kmečkih hranilnicah in posojilnicah, za obresti deležev beseda dividenda, kar pa ne odgovarja stvari sami.

Naše posojilnice imajo v svojih pravilih določilo, da se deleži ali sploh nič ne obrestujejo ali pa da isti vsaj ne dobijo večjih obresti kakor druge navadne hranilne vloge. Le nekatere najstarejše in največje posojilnice, teh pa je le prav malo, imajo v pravilih še določilo, da dobivajo lahko deleži tudi še dividendo, četudi se vodstva teh zavodov tega ne poslužujejo in ne dajejo deležnikom nikake dividende.

O dividendi bi se zamoglo le takrat govoriti, ako bi se razdelil letni čisti dobiček po enakih delih ali po enakej odstotnej meri na vse združnike brez izjeme, tako n. pr. da če bi imela posojilnica 1200 K čistega dobička in če bi bilo pri posojilnici recimo uclanjenih 100 združnikov,

da bi dobil vsak enak del od čistega dobička, torej v navedenem slučaju vsak združnik po 12 kron.

Ker se pa to nikjer ne vrši, je torej popolnoma neopravičeno, ako se reče, da so dobili deleži oz. združniki za svoje deleže dividendo, nego je pravilno da se reče, da so dobili deleži obresti. Akoravno se še pri nekaterih posojilnicah dosedaj prakticira tako, da se določijo obresti za deleže še le pri občnem zboru, katere prakse pa ne moremo odobravati vsaj pri kmečkih posojilnicah, vendar tudi takrat ni upravičeno reči, da se je določila za deleže dividenda, ker to faktično ni res, ampak se pri občnem zboru le naknadno sklene, kako visoko se imajo obrestovati deleži za dotično leto.

Priporočamo toraj vsem posojilnicam brez izjeme, naj prevzamejo povsod, kjer se to vsled našega posredovanja še ni zgodilo, v pravila izrečno določilo, da se deleži, ako že obresti dobivajo, ne obrestujejo višje kakor hranilne vloge. Zaradi tega pa je tudi potrebno in da bodo vsi računski zaključki, tiskovine in poročila naših zavodov enakomerni ter da bodo odgovarjali dejanskemu razmerju, da se hranilnice in posojilnice za naprej poslužujejo edino pravega izraza, ki je primeren namreč, da rabijo vselej in povsod le izraz «obresti deležev» in nikdar in nikjer več napačni izraz «dividenda». V tem zmislu naj popravijo tudi svoje tiskovine, letne račune in tako se naj glasi o vsa bodoča poročila. Enako pa bomo poskrbeli tudi pri raznih tiskarnah, da izpuste v tiskovinah besedo «dividenda» ter jo nadomestijo s pravilnim izrazom «obresti deležev».

Snujmo vinarske in sadjarske zadruge!

Slovensko ozemlje ima za vinarstvo in sadjarstvo sila ugodno lego; o tem pričajo žlahtni vinski pridelki, ki slovijo ne le v naši državi, ampak tudi v inozemstvu, priča pa tudi vsakovrstno žlahtno sadje, ki izvrstno prospeva v naših krajih. Ker je slovenska zemlja gotovo ena najpripravnejših v naši državi za vinorejo in sadjerejo, se ni čuditi, da sta ti dve panogi glavni gospodarski panogi skoro po vsem Slovenskem, v mnogih krajih se celo Slovenci skoraj izključno pečajo z vinorejo in sadjerejo. Žalibog pa so dohodki, katere dobivajo vinogradniki in sadjarji zelo neznatni, isti daleč zaostajajo za dohodki vinogradnikov in sadjariev drugih dežel in držav, v katerih ne obstoje tako ugodni pogoji za ti dve gospodarski panogi, dohodki pa tudi — nikakor

ne odgovarjajo stroškom in delu, katero je dandanes potrebno. Predno se hočemo pečati s sredstvi za povzdigo vinarstva in sadjarstva, si hočemo ogledati

1. vzroke, kateri so otežkočili zlasti vinarstvo in povzročili, da ne donša vinarstvo in sadjarstvo primernih dohodkov.

V prejšnjih časih je bil vinograd veselje in ponos vsakega Slovence, z veseljem je hitelo mlado in staro v vinograd izvrševati potrebno delo. A dandanes! Vinograd za vinogradom prehaja iz kmečkih rok v roke bogatih graščakov, meščanov itd. Število kmečkih vinogradnikov in obseg njihovih vinogradov je vedno manjši, najugodnejše lege prehajajo v roke ne-kmetov, kateri razpolagajo čez potrebna denarna sredstva, s katerimi izboljšujejo svoje vinograde, uporabljajo vsa od vede priporočena sredstva, pridelujejo izvrstne pridelke v veliki množini, izpodrivajo pridelke kmečkih vinogradnikov, oz. vplivajo na to, da dosežejo pridelki kmečkih vinogradnikov zelo nizke cene. Vinoreja zahteva dandanes veliko več truda, kakor prejšnje čase; trtna uš je uničila večino naših vinogradov, z ogromnimi denarnimi žrtvami so se naši vinogradi na novo nasadili oz. se še nasajajo. Nastopile so neštivilne bolezni, zlasti peronospora, oidium itd. katere se morajo pokončati, kar stane obilo truda in denarja. Delavske moči so od dne do dne dražje, mnogokrat istih vobče ni mogoče dobiti oz. ne o pravem času, kar je ravno za vinogradnika sila neugodno, ker se morajo vsa dela o določenem času izvršiti, sicer nastane zanj velika škoda. Razven tega so pa dobra vinska leta sila redka in ni se čuditi, če vinogradnik, ki ima leto za letom večje stroške za obdelovanje vinograda in pokončevanje raznih bolezni, izgubi vse veselje do vinoreje, ne mara in večinoma tudi ne more uporabljati vseh sredstev za povzdigo vinoreje, ker mu ista niti ne povračuje stroškov, o kakem dobičku pa sploh ni govora. To dejstvo je glavni vzrok, da se pri nas premalo gleda na upeljavo enotnih in za posamezne vinske okoliše najprimernejših vrst trt, da se premalo skrbi za v vinogradih potrebna zboljšanja (melioracije), posebno pa, da se veliko greši v kletarstvu. Mnogokrat se vrši trgatav ob nepravem in neugodnem času, marsikateri vinogradnik ne gledajo na to, kedaj je grozdje za trgatav sposobno, ampak se ravnajo n. pr. po tem, da so njih pradedi vedno začeli trgatav ob sv. Tereziji, in na ta način se zgodi, da je grozdje že preveč zrelo in deloma že gnije, mnogokrat pa premalo zrelo. Da se gnjilo, nezdravo in nezrelo grozdje z zrelim vred preša, da se premalo pazi na snago posode, da se popolnoma zane-

marjajo pravila umnega kletarstva, je vzrok, da se pokvari cel pridelek, ali znatno poslabša ter izgubi na ta način mnogo na vrednosti. Zelo oškodovani pa so tudi vinarstvo razni nepošteni vinski trgovci, kateri izrabljajo neugodno gmotno stanje vinogradnikov in jim ponujajo nizke cene katere mora vinogradnik, ki si sam ne more pomagati, sprejeti. Še hujše pa so oškodovali vinogradnike vinotržci s tem, da so ponarejali vina, da so uvažali cene inozemska vina ter ne le na ta način neugodno vplivali na cene domačih vin, ampak tudi mnogo občinstva odvrnili od uživanja vina.

Kar se tiče sadjarstva, so razmere še slabše! Kako se v mnogih krajih goji umna sadjereja, pričajo sledeče besede potovalnega učitelja za sadjarstvo, katere je govoril pri nekem predavanju: «Marsikateri kmet na Slovenskem si misli, da bi bilo dobro kako drevo vsaditi, ide v hosto, izkoplje kakega divjaka, ga svoj čas vcepi seveda ne glede na sorto, ga pusti rasti, ne da bi se brigal zanj, in ko prinaša sad, ga še s prekljami pošteno naklesti, mnogo vej rani in odbije najnežnejše veje in sadne popke, ki bi prihodnje leto rodili. V mnogih krajih vidimo sadna drevesa, poraščena z mahom in lišaji, ki tvorijo najboljše zavetišče za razen mrčes, polna suhih vej in tako zanemariena, da je groza. Da je gnojenje sadnega drevja pri nas neznano, se prepričajo inozemci iz okusa našega sadja, katero splošno ni tako sočno in tako okusno, kakor sadje v Nemčiji, kar sem opetovano od strokovnjakov v Nemčiji slišal. Razun tega pa slabo gnojenje ali negnojenje vpliva na razvoj in rodovitnost sadnih dreves. Pri nas je ukoreninjena navada, da ima vsak sadjar toliko vrst sadnega drevja, kolikor ima dreves in mnogokrat večinoma vrste, katere niso primerne za krajevne razmere. Ni čuda potem, da se ne morejo doseči boljše cene, ker naši sadjarji ne morejo kupcem ponuditi velike množine sadja ene vrste, katero kupec zahteva in dosti bolje plača, kakor sadje obstoječe iz nešteto vrst. Iz istih razlogov se tudi pri nas pridelava malo namiznega sadja, katero se zelo dobro plačuje. Prodajo namiznega sadja pa še ovira brezbriznost pri obiranju in spravljanju sadja; ne gleda se na to, če je sadje dovolj zrelo, sadje se navadno sklesti ali strese z dreves, skupno pobere ne da bi se sortiralo, in spravi v kak zaduhel prostor, mesto da bi se namizno sadje varno obiralo in sortiralo, ostalo sadje pa streslo z dreves, tudi sortiralo ter shranjevalo v primernih sadnih shrambah. (Kako je ravnati s sadjem pri obiranju in razpošiljanju nas pouči knjižica: Spravljanje in razpošiljanje pečknatega sadja na Šta-

jarskem, katera je opremljena z lepimi slikami in se dobi za 60 vin. pri c. kr. kmetijski družbi v Gradcu. Slehern sadjar si naj nabavi to prekristno knjižico!) Sadje komaj vsako drugo leto obrodi in, če isto obilno obrodi, slišimo povsod tarnati, da nima sadje nobene cene. Kaj je temu vzrok? Poleg že omenjenih nedostatkov posebno to, da se pri nas premalo upoštevajo sadni izdelki. Da sadni mošt ne uživa iste veljave, kakor n. pr. v Nemčiji, kjer se isti toči v najimenitnejših velikomestnih hotelih, kakor tudi povsod na deželi, se ni čuditi, če pomislimo, da se sadje nič ne prebira, ampak zrelo in nezrelo, gnilo, črvivo sadje itd. skupaj preša in skrbi le za veliko množino, ne pa za kakovost mošta. Ako bi naši sadjarji v sadnih letih naprešali obilo okusnega mošta, bi dosegli za istega lepe cene, ker bi se povišal konzum mošta, posebno bi se pa cene zvišale v slabih sadnih letih. Dobra sadna pijača bi pa bilo najuspešnejše sredstvo proti pogubnemu žganjepitju, katero duševno in telesno ljudstvo uničuje in se od dne do dne širi tudi na deželi! Poleg sadnega mošta pa se še marsikaj izdeluje iz sadja, kakor n. pr. razne sadne konzerve, katere se drago plačujejo, posušeno sadje itd. Premalo pozornosti se tudi posvečuje raznim rastlinskim in živalskim škodljivcem, kateri naredijo neizmerno mnogo škode na sadnem drevju.

(Nadaljevanje prihodnjič).

Izboljševalne (melioracijske) zadruga.

Če človek potuje po Slovenskem, najde veliko krajev, da celo cele doline, kjer so zemljišča, zlasti travniki sila močvirnati, najde z mahom gosto obraščene travnike, pašnike polne trnja, grmičevja, kamenja itd.; ni se potem čuditi, če se povsod tarna, da zemlja ne donaja dovolj dohodkov, da se zlasti živinoreja ne more povzdigniti, ker primanjkuje dobra krma, da vsled tega tudi mlekarstvo ne napreduje itd. Na Slovenskem so pa tudi zemljišča silno razkosana, večina zemljišč obstoji iz nešteto parcel, ki so navadno po eno ali celo več ur hoda druga od druge oddaljene. Slabo stanje in velika razkosanost zemljišč ovirata uspešno in umno kmetijstvo in zato je eno najvažnejših sredstev za povzdigo kmetijstva odprava teh ovir.

Posamezniku primanjkujejo potrebna sredstva za izboljšanje zemljišča, razun tega bi pa tudi ne imel od dela nobenega haska ter bi istega v obče ne mogel izvršiti ako tudi njegovi sosedi ne začnejo izboljševati svojih zemljišč. V večji

meri kakor v drugih slučajih so v to potrebne zadruga in sicer izboljševalne (melioracijske) zadruga, o katerih velikem pomenu govori dejstvo, da dobivajo od države in dežele znatne podpore. V prvi vrsti pridejo tukaj takoimenovane vodne zadruga v poštev.

Vodne zadruga imajo namen skupno izvršiti osuševanje ali namakanje zemljišč ali uravnava potokov v področju ene vasi ali navadno občine. V svrhu ustanovitve zadruga v katerikoli označen namen ali v vse namene skupaj je potrebno, da okrajni načelnik ali občinski predstojnik ali kak drug za napredek kmetijstva vnet upliven mošt, n. pr. poslanec, potovalni učitelj itd. skliče posestnike in mejaše zemljišča, katero se hoče izboljšati, k posvetovanju. Pri tem posvetovanju jim naj razloži velik pomen in korist izboljšanja, nadalje, da država prispeva v ta namen 20% in ravno toliko % vseh stroškov tudi dežela, da torej odpade na posestnike zemljišč, oz. pri uravnavi potokov na mejaše le 60% vseh stroškov, katere pa večinoma lahko pokrijejo s tem, da brezplačno dovažajo botrebno gradivo in da brezplačno dajo svoje delavce na razpolago. Če še ostane kaka vsota, je ista, če ni obseg zemljišča, ki se izboljšuje, zelo velik, tako majhna, da ne odpade velik znesek na posameznika; ta znesek lahko vsak takoj plača, ali pa najme zadruga posojilo na gotovo število let in morajo udje za odplačevanje tega posojila plačevati gotovo število let majhno vsoto. Posojilo bo zadruga najlažje dobila pod ugodnimi pogoji od kake domače posojilnice.

Če se večina posestnikov vsled teh pojasnil odloči za izboljšanje, se prosi deželni odbor, da pošlje brezplačno kulturnega inženirja, ki si ogleda vsa zemljišča ter prevdari, če je mogoče in če se izplača izboljšanje izvršiti. Če kulturni inženir kot strokovnjak ta vprašanja ugodno reši, se zadruga, katere namen je osuševanje zemljišč ali uravnava potokov, ustanovi, če se izrečejo za to posestniki, ki razpolagajo z več kakor polovico omenjenega zemljišča; zadruga, katerih namen je namakanje zemljišč, se ustanovijo, če so za to posestniki $\frac{2}{3}$ zemljišča. Ostali posestniki zemljišča, katero se naj izboljša, so glasom deželnih postav tako n. pr. za Štajarsko glasom § 48. in 49. postave z dne 18. jan. 1872. prisiljeni se zadrugi pridružiti. Nato napravi kulturni inženier cel načrt za izboljšanje; na občnem zboru se o tem načrtu razpravlja in daje navzoči kulturni inženier vsakemu članu potrebna pojasnila, sestavi se imenik članov, v katerem vsak ud z lastnoročnim podpisom potrdi vstop v zadrugo. Ta imenik je velike važnosti, ker obsega poleg imena članov natančen obseg posameznih zemljišč in služi kot

podlaga za odmerjenje stroškov, ki na posameznika odpadejo. Pravila naj natančno določajo, na kak način se rešujejo prepiri med člani, kar je neobhodno potrebno radi ugodnega razvoja zadruge. Po sprejemu pravil od občnega zbora se prosi okrajno glavarstvo za postavno dovoljenje zadruge, za vpis v takozvano vodno knjigo in za dovoljenje pričeti z delom na podlagi priloženega načrta. Po rešitvi te prošnje se vloži prošnja na deželni odbor za podelitev državne in deželne podpore; prošnji se mora priložiti dovoljenje glavarstva, prepis imenika udov in cel načrt izboljšanja. Še le po dovoljenju od strani okr. glavarstva se voli načelstvo in nadzorstvo zadruge. Najumestnejše je začeti z izboljševanjem še le, ko je deželni odbor rešil prošnjo glede državne in deželne podpore, ker se lahko pripeti, da dovoli dežela oz. država podporo le tedaj, če se načrt po njih želji izpremeni.

V predstojećih vrsticah sem v kratkih besedah orisal namen in način snovanja vodnih zadrug, za katere obstoje v posameznih deželah posebne postave. Potrebno bi pa bilo, da se sklenejo slične postave za razne druge izboljševalne zadruge, kakor n. pr. za zadruge, katerih namen je spremeniti nerodovit, kamenit ali z grmičevjem in trnjem obraščen svet v rodovitna zemljišča in posebno za zadruge v svrhu zaokroževanja (zlaganja) kmečkih posestev. Zlaganje kmečkih posestev se vrši dandanes v nekaterih avstrijskih deželah, kakor na Moravskem, Galiciji, Češkem in Nižjeavstrijskem, skoraj popolnoma izpeljano pa je že v Nemčiji. Dobiček, da dobi posestnik mesto 10. ali še več parcel k večjemu tretjino, navadno še manj parcel, je neprecenljiv. V prvi vrsti pride v poštev dejstvo, da se dosti lažje izkoriščajo velike parcele, posestva se lahko obdelujejo s stroji, kar je pri malih parcelah izključeno ali pa zelo otežkočeno, nadalje se prihrani mnogo časa, katerega porabijo delavci, da se sprehajajo od ene parcele do oddaljene druge parcele, pa tudi mnogo denarja, ker se potrebuje manj delavcev in slednjič se pridobi mnogo sveta, ki služi dandanes za neštivilne meje, poljske poti in ceste. V zvezi z zlaganjem se poleg tega napravijo nove poljske poti in poljske ceste, katere znatno olajšujejo vsak dohod do zemljišč, in se ker je njih število manjše kakor prejšnjih, lažje in boljše oskrbujejo. Velikega pomena pa je tudi uravnava vseh strug, jarkov, potokov in osušenje močvirnih ter namakanje suhih zemljišč, ki se navadno zvrši o priliki zlaganja. Zatorej je primerno, da se v občinah, kjer so močvirna zemljišča ali kjer delajo razne struge in potoki veliko preglavice in so zemljišča silno razkosana, deluje za zlaganje teh zemljišč in se obenem izvršijo

vsa izboljšanja skupaj, kar dosti manj stane, kakor če se vsako delo posebej izvršuje. Tudi za zlaganje posestev se dobi primerna državna in deželna podpora, ostali del stroškov se pokrije deloma na ta način, da posamezni posestniki brezplačno opravljajo vožnjo in dajejo brezplačno delavce, deloma pa najme zadruga posojilo za gotovo število let, isto vrača v letnih obrokih in udje zadruge plačujejo gotovo število let le majhen znesek. Na kak način se zlaganje posestev vrši, bodem v eni prihodnjih številok obširno opisal.

Namen predstojećih vrstic je kmete in kmečke prijatelje opozoriti na prekoristne izboljševalne zadruge, katere so dandanes neobhodno potrebne, ker mora kmet zbog od leta do leta naraščajočih stroškov gledati na to, da na lažji način obdeluje zemljo in doseže več pridelkov, kar pa more le doseči, če se zemljišča izboljšajo in se razkosana zemljišča zložijo.

Pot k blagostanju.

Če pregledamo kmete ene vasi najdemo, da večina tistih srečnih, kateri dobro stojijo — kateri so premožni, — so to premoženje ali podedovali ali ga priženili, ne pa sami pridobili. Kaj pa bode čez nekaj let, če bode kmetsko premoženje tako nazaj šlo kakor dosedaj, kadar bodo samo zadolžene kmetije brez bogatih nevest?

Kdor hoče dandanes dobro kmetovati ni zadosti, da je sam telesno močan, da je priden, da ima dobro voljo, ampak imeti mora dobre duševne lastnosti in kolikor toliko tudi strokovne izobrazbe, kakor jo vendar vsak drugi obrtnik mora imeti. Žalibog kmetje sami na strokovno izobrazbo nič ne dajo in jo tudi kaj malo zahtevajo.

Kdor zna dobro orati, sjati, kositi, mlatiti in vsa druga dela, ta še dolgo ni strokovnjak. Dober gospodar — kmet strokovnjak je le tisti, kateri na enem in istem posestvu pridelava več in boljšega blaga kakor njegov prednik, kateri ima več in lepše živine kakor nekdanj, kateri za vse kar se takole v gospodarskem življenju prigodi, ve najti pravi vzrok, tisti, kateri tudi pod težavnimi razmerami, kakršne so dandanes, ve izhajati, je kmet strokovnjak. Ne kdor ima največ denarja v hranilnici je uzorni kmet, ampak kdor ima najlepše blago na polju in najlepšo živino v hlevu.

Prvi korak k napredku obstoji v pristopu k organizaciji kmetskega stanu v različnih zadrugah. Vse drugo pride še-le potem, ker za večje zahteve nam je treba podlage dobre in trdne zaslonbe v podobi kmetijskih zadrug.

Kmeti in kmetice, ki so v velikem stanju, to je ravno tako ne morejo, kakor otroka plesati naučiti, dokler se nauči ne zna.

Ustanovitev kmetijskih zadrug, posebno mnogobrojna udeležba pri sejah in predavanjih ima kaj važen pomen. Dosihmal imamo malo zadrug in še od teh jih veliko dremlje. Če se priredijo seje, podučni govori naš kmet se ne zanima, in ne pride. Kaj je posledica tega? Našim merodajnim krogom in višjim gosposkam je vsa ta mlačnost in brezbržnost dobro znana

Iz tega oni sklepajo in se ne motijo da na stan, kateri se v sedajnih razmerah ne združuje, kateri ne samo da ne zahteva poduka ampak, če se mu prilika nudi, se je ne posluži, da je takšno ljudstvo nezrelo, je nevedno, na katero ni treba ozir jemati, saj nima nikakšne moči. Le sloga jači, nesloga — naš menda podedovani greh — pa tlači, in to tako močno, da nas bode stlačila iz kmetijskega stanu ven v vrste hlapcev in težakov.

Nasprotno pa, kadar se bodo kmetje v različnih zadrugah združili, poduk zahtevali in se istega mnogobrojno udeleževali, tedaj tudi to ne bode ostalo skrito višjim krogom in reklo se bo, sedaj pa drugi veter brije, treba bo zahteve kmetijskega stanu, ki je podlaga vsem drugim, upoštevati.

Naš kmet dela samo z rokami in veliko premalo z razumom. Nobeden ne zna vsega a vsak pa vendar nekaj zna. Zadruga naj nam služijo v to, da se pri sejah in zborovanjih eden od drugega učimo.

Zakaj propada kmetijski stan? Zato ker nerazvit, neprobujen in neizvežban razum kmeta ne more spoznati te hibe — mirne, počasne in nevidljive uzroke svojega propada. In kako si hoče pomagati in kako se hoče boriti proti svojemu gmotnemu propadu, če še teh pravih, resničnih uzrokov niti ne pozna? Pa ne samo ne najde jih sam, ampak če mu jih kdo razloži, mu še ne verjame. Kdor ima dobro strokovno izobrazbo, kdor se je naučil misliti in preudariti in računati, ta najde sami prave uzroke, zakaj nam gre čim dalje tem slabje in lažje mu je potem se tem uzrokom ali izogniti ali se vsaj uspešno proti njim boriti.

Kmet, kateri je s svojim delom s svojo marljivostjo dosegel, da pridela na istem posestvu več in boljšega blaga, kakor so njegovi predniki, kateri ima lepšo živino, lepšo domačijo kakor sosed, ta je storil za povzdigo občnega blagostanja, za občni napredek več s svojim tihim, mirnim delom brez hrušča in trušča, brez slave, kakor marsikateri velikaš, katerega cel svet časti in hvali. Najlepši spomenik postavi si kmet s tem,

da zapusti svoje posestvo v veliko boljšem stanju, kakor ga je sprejel.

Da nam bo mogoče ta cilj doseči, v to naj nam služijo naše različne kmetijske zadruga. Kakšen velikanski uspeh in blagostanje lahko kmetijski stan po združenju doseže, nam dokaže Dansko. Tam so vsi kmetje združeni. Oni vse skupno kupujejo in skupno prodajajo in nimajo nič posredovalcev. Dansko je danes za Anglijo najbogatejša dežela na svetu. In komu se imajo danski kmetje za to zahvaliti, ker še ni dolgo tega, ko je večina zemlje slišala grajščinam in kmetu je prav slaba šla?

Imajo se zahvaliti samo tesnemu združenju in čustvu, da kmet je kmetu brat — sotrpina, da kmet mora kmetu povsodi pomagati, a ne mu škodo želeti ali mu jo celo (delati) storiti. Napredek, bodočnost kmetijskega stanu ne obstoji v tem, da si eden ali drugi kmet opomore, da mu dobro gre, a večini pa slabo prède, ampak napredek obstoji v tem, da gre vsem kmetom, celemu stanu dobro. To se bode tudi pri nas doseglo, kadar se bode kmetom zaslavitilo, da je treba skupno z združenimi močmi eden za vse, vsi za enega delovati. Kaj je danes pri nas kmetijski stan — nič — kakšno ulogo igra? — Ulogo trpina. In kaj naj bi organizacija iz njega napravila? Vse kakor na Danskem, kjer imajo kmetje največ zastopnikov v državnem zboru, kjer so kmetje največja moč v državi, kjer je največ premoženja v kmetijskih rokah.

Vsega ne more nikdo storiti, pa nekaj lahko vsak kmet stori, in to je pristop k slovenskim kmetijskim zadrugam in k našim domačim posojilnicam in Rajfajzenovkam itd. Zadruga imajo namen, svoje ude za napredek pridobiti, ker za to je treba delovanja in prigovarjanja, med tem ko za lenobo in nevedno delovanje ni treba nikogar navduševati.

Najboljša pot k blagostanju je, da si človek isto sam zasluži.

Ako se toraj v tem oziru spreobrne kmet in vsi drugi ž njim, se bode kmalu tudi drugim stanovom na bolje obrnilo!

Čebela v narodnem gospodarstvu.

Časi, ko je bilo treba zemlji le jemati, ne da bi se ji moralo kaj dati, so minuli. Dandanes so polja izsesana in kmet mora vsako panogo izkoristiti, ako hoče pokriti vedno višje davke in vrh tega še preživeti sebe in svoje. Vkljub temu je žalibog večina naših kmetov preveč kon-

servativna, ki se le v najskrajni sili pripravi do kake novosti in je le obžalovati, da si ne zna prilagoditi gospodarstva primerno času in razmeram, ter da še vedno zanemarja važne panoge.

Taka panoga je čebelarstvo. Ne samo, da bi moral vsak kmet imeti par panjev — zakaj povedalo se bo spodaj — opaziti je, da čebelarstvo pri prostem ljudstvu nazaduje, kar kažejo neštevilni prazni čebelnjaki. Res je sicer, da čebela še ni nobenega obogatila, toda ta vzrok je le navidezen: v istini je čebela za narodno gospodarstvo velikega pomena.

V prvi vrsti pride v poštev neposredni čebelni pridelek, to je strd in vosek. Tu mi utegne marsikateri ugovarjati, da se teh reči ne pridela veliko in da vrh tega nimajo nobene vrednosti. Res je sicer, da se tako ne da čebelariti, da bi bilo le treba zjutraj postaviti lonc pod panj in zvečer je poln, toda skrbni čebelar bo pri primerni skrbi in ne skrajno slabi letini vedno pridelal toliko strdi in voska, da mu bodo trud in gotovi izdatki povrnjeni. Kakor povsod, treba bo pa tudi s čebelarstvom kreniti na nova pota, ker se tudi tu čuti oslabelelost zemlje, ki ne nudi čebelam toliko medenih cvetov kakor nekdanj. Kar se pa tiče cene, moramo odločno zanikati, da bi dandanašnja skupila za strd in vosek ne bila primerna. Lepa, prava strd se vedno proda po 2 K kilogram, in se ni treba bati, da bi je ne bilo mogoče prodati, naj si je bo, kolikor hoče. Vosek se pa ravno tako proda po 3 K kilogram. Seveda, če kdo imenuje to strd, če celo vsebino panja, čebele, satovje in zalego skupaj spreša, za to mešanico, da se izognem še sicer bolj primernemu izrazu, res ne bo mogel veliko zahtevati; ravno tako ne, če vosek ni lepo rumen. Pisec teh vrst pa se je dozdej in vedno bal jeseni, ker so ga kupci strdi nadlegovali in je zdaj ta, zdaj oni postal jezen, ker ne dobi zahtevane množine. Z okolščino pa, da kdo malo pridela medu, in potem še tega ne zna prav spraviti in še manj prodati, zagovarja samega sebe, da rajši pridelek sam porabi. S tem postaja zanimanje manjše, in ker hoče konečno strd vendar le imeti, pusti v zimo slabейše panje, ki seveda potem izumrejo. Toda ta dobiček z onim, katerega nam daje čebela posredno ne pride niti toliko vpoštev. Ako kmetu drevje dobro obrodi, ako sploh rastline dobro vspevajo, niti najmanj ne misli, da so k temu bistveno pripomogle čebele, in marsikateri se mi je že smejal, ko sem mu to dokazoval. Tudi cvetja so dveh spolov, možkega in ženskega in kakor povsod v naravi, mora biti tudi cvet oplojen, ako naj postane kaj iz njega. Oplodi se pa na ta način, da pride cvetni prah iz enega cveta v drugega. Nekaj cvetov oplodi veter, nekaj

navadni mrčesi, največ pa čebele s pridnim nabiranjem. In sicer se stori to najbolj, ako se prenese prah z enega drevesa na drugega iste vrste. Ko se je odkrila Avstralija in se naselila, nasadilo se je tudi sadno drevje. To je sicer vsako leto lepo cvetlo, toda rodilo ni. Ko pa so potem naselili še čebele, je naenkrat lepo obrodilo. Delali so se poskusi tudi na ta način, da so cvetečo vejo drevesa zavezali v pajčolan (tanko mrežo) da je mogla do njenega cvetja sicer svetloba in toplota, mrčesi pa ne. In kaj se je zgodilo? Ostalo drevo je obrodilo obilen in lep sad, ta veja pa je imela le malo in še to slabe vrste.

Že iz tega vzroka bi moral biti vsak kmet čebelar. In čebele obletavajo ravno vse cvetje, ravno tako na travniških cvetlicah, s čemur pospešujejo zopetno zasejanje, kakor na ajdi in v vinogradih. Oplojenje pa bistveno pospešuje dejstvo, da ena in ista čebela nabira vedno na enakem cvetju. — Koliko milijonov goldinarjev toraj prinašajo čebele narodnemu gospodarstvu, to le redkokdo vpoštev.

Toda še eden dobiček nam daje čebela, katerega bi se naj naši kmetski fantje poslužili. Kako žalostno je videti, ako fantje nedeljski popoldan po gostilnah popivajo, ako se že potem ne stepejo v gostilni, storijo to gotovo zunaj na cesti; in kako ostudno je čuti pijanega človeka, ki se na javni cesti pridušuje. Čebelar tega nikoli ne stori. On leže v prostem času k čebelnjaku, gleda marljive živali, kako neumorno pridno prihajajo in odhajajo, občuduje njih spretnost, umetnost — in pri tem si od celotedenskega dela odpočije. Včasih pa pride sosedni čebelar, nakar se potem pogovarjata o tem in onem in le žeteli bi bilo, da bi se vsi tako zabavali v skupnih pogovorih. Nobeden čebelar ne bo samega sebe hvalil, toda dejstvo je, da so čebelarji dobri ljudje, da imajo dobro srce in se toraj ne trdi brez vzroka, da je čebelarstvo vzgoja.

Zimski večeri.

(Po nemškem izvorniku C. W. Kaiser-ja: Der praktische Raiffeisenmann z dovoljenjem pisatelja za Slovence prirejeno.)

Jan ez: Dober dan Jožef! Kaj pomeni to, da si v delavnik praznje oblečen in si tako dobre volje? Odkod prihajaš? Kakor se mi zdi od kolo-dvora? Ali si bil daleč?

Jožef. Prihajam iz Celja.

Jan ez. Radoveden sem, kaj si v tem času v Celju delal, pripoveduj mi!

Jožef. Bil sem na občnem zboru «Zadružne Zveze v Celju» in sem izvanredno dobre volje,

ker sem spoznal, koliko dobrega za nas kmete so že dosedaj ta «Zadružna Zveza» in njene članice posojilnice ter druge zadruge storile, vesel sem pa zlasti, ker smo spet mnogo koristnega za kmečki stan sklenili in sem, četudi priprost kmet, smel povsod zraven govoriti. Nas kmete so zelo cenili in reči moram, da je bilo zborovanje zelo poučno. Sešli smo se v krasni dvorani «Narodnega doma» in sicer najvišja gospoda, kakor tudi priprosti kmetje in obrtniki. Videli smo tamkaj zastopane Slovence iz vseh slovenskih pokrajin, prijazno in ljubeznivo smo brez razločka stanu medsebojno občevali in vsak, ki je hotel kaj govoriti, je dobil besedo. Zborovanje je otvoril g. Mihael Vošnjak, predsednik Zadružne Zveze, kateri je že od ustanovitve Zveze (1882-1883. l.) njen predsednik in si je pridobil največ zaslug za slovensko zadružništvo; radi tega se po pravici imenuje oče slovenskega zadružništva. S prisrčnimi besedami je pozdravil v velikem številu navzoče zadrugarje. Po poročilu Zveze o njenem delovanju v preteklem letu so sledila razna predavanja in predlogi tičočiji se pospeševanja zadružništva. Z živimi barvami so razni govorniki slikali obupni položaj kmečkega stanu, izkoriščanje kmetov od prekupcev in drugih škodljivcev kmečkega stanu in pozivali k združenju po geslu: «Vsi za jednega, eden za vse». Iz vseh predavanj in govorov smo izprevideli, koliko so že v zadrugah združeni kmetje v drugih državah in tudi pri nas, posebno na Češkem, Moravskem, Nižjem in Zgornjem Avstrijskem dosegli in odšli smo z zborovanja s trdnim sklepom, v svojem okraju za razširjenje zadružništva delovati in s prepričanjem, da bodo zadruge največ k izboljšanju gospodarskega položaja kmečkega stanu pripomogle.

Janez: Tvoje pripovedovanje me zelo zanima, vendar nisem vsega prav razumel. Kaj so pravzaprav posojilnice? Slišal sem že mnogo o posojilnicah in zadrugah govoriti, a nikdo mi ni do sedaj natančno povedal, kaj so posojilnice in zadruge. V naši občini ni nobene posojilnice, pač pa v vaši občini in radi tega te prosim, da mi najpotrebnejše o posojilnicah razložiš; mogoče potem tudi pri nas posojilnico ustanovimo, katere so, kakor sem slišal, povsod pravi blagoslov božji.

Jožef. Tvoji prošnji prav rad ustrezem. Ker sem sam ud načelstva in sem bil že pri mnogih zborovanjih, na katerih se je govorilo o posojilnicah ter drugih zadrugah, ti lahko vse iz lastne skušnje raztolmačim in upam, da boš tudi ti kmalu postal navdušen zadrugar. Pa danes je že pozno, doma me že težko pričakujejo žena in otroci, ako ti je prav, pridem prihodnjo sredo v mraku, — sedaj v zimi tako nimamo toliko dela

— in se bomo o vsem razgovarjali. Povabi tudi sosede! Sedaj pa zbogom; pozdravi ženo!

Janez. Tudi ti! Na svidenje prihodnjo sredo!

Prvi zimski večer.

Janez. Dobro došel dragi Jožef! Sosedi in jaz že težko čakamo na tvoja razlaganja. V tem času sem slučajno dobil strokovni časnik «Zadruga», ki izhaja v Celju, v roke in sem že v njem nekaj bral o posojilnicah ter o njih pomeniu za kmečki stan.

Jožef. To me veseli; o posojilnicah in drugih zadrugah vedno rad govorim; odkar sta g. župnik in g. učitelj pri nas ustanovila posojilnico, smo se udje posojilnice mnogokrat o raznih vprašanih razgovarjali, smo potovalne učitelje za razna pojasnila prosili in se marsikateri večer prijetno zabavali. Na vsak način je boljše o takih občekoristnih napravah se razgovarjati, kakor pa pijančevati, se prepirati, preklinjati ali druge ljudi opravljati.

Ker si že bral članek v «Zadrugi» povej, kako se ti dopadejo take posojilnice?

Janez. Večinoma vse, kar sem bral, se mi je zelo dopadlo; posebno pa moram pohvaliti ustanovitelje in voditelje posojilnic radi njih krščanske ljubezni do bližnjega ter njih požrtvovalnega delovanja v korist nas kmetov. Mislil sem si: res je zelo lepo, da si ljudje v jedni župniji ali občini v stiski sami z denarjem pomagajo, da ni potrebno denarja pri oderutih za visoke obresti in razne postranske dobičke na posodo jemati, vendar me moti določba, ki pravi: «Posojilnice dajejo udom potrebna posojila z nizkimi obrestmi ter nudijo priliko denar plodonosno nalagati in sicer — sedaj pride glavno — pod neomejeno skupno zavezo».

Jožef. Takoj sem si mislil, da bo tudi tebi, kakor mnogim drugim, neomejena skupna zaveza preglavico delala. Vendar, če je človek v zadevi natančneje poučen, ni stvar tako strašna, kakor se dozdeva.

Janez. Kaj pomeni torej izraz: neomejena skupna zaveza?

Jožef. Posojilnice, osobito one po sistemu Rajfajzen, (Raiffeisen je ustanovitelj kmečkih posojilnic in kmečkih zadrug) slonijo na krščanski podlagi, na podlagi neomejene skupne zaveze, to se pravi, vsi udje delujejo skupno po geslu: «jeden za vse, vsi za jednega!» in jamčijo z vsem svojim premoženjem za obveznosti posojilnice. Način zaveze se že nahaja v imenu, katero se n. pr. glasi: Hranilnica in posojilnica v Gotovljah registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Janez. To je vse lepo in prav. Vendar imam pomisleke proti temu, da naj dajo bogatejši občani denar v ta namen, da se poleg maloštevilnih, podpore vrednih ubogih ljudi, podpira zapravljivce, pijance in lenuhe. Če pa potem posojilnica propade, se isti udje, ki nič nimajo in tudi nič delati nočejo, smejejo v pest, medtem ko bogatejši izgubijo posestvo in ostalo premoženje, kar pomeni izraz neomejena zaveza, da vsak udjamči z vsem svojim premoženjem

Jožef. Le počasi, Janez! Na prvi pogled se sicer neomejena zaveza zdi nevarna, če pa se cela stvar natančneje ogleda in če se posojilnica pravilno vodi in nadzoruje, ni nobene nevarnosti. Da pa bodeš vse to dobro razumel, moram obravnavati razne točke in iste natančno pojasniti.

Janez. Radoveden sem na te točke.

Jožef. Govoril bom o sledečih točkah: 1. kreditna vrednost uda, 2. poroštvo, 3. vknjiženje, 4. nevarni posli, 5. osebne lastnosti udov načelstva, 6. častne službe, 7. zabava, 8. rezervni zaklad, 9. dobrodelni nameni, 10. deleži, 11. revizija, 12. varnost zlasti ob času vojsk.

Janez. Za božjo voljo! toliko si bomo morali zapomniti! Sedaj pa vas vse skupaj povabim na kupico letošnjega pridelka, da si malo namočimo suha grla!

Ježef. Na zdravje! Sedaj pa je kmalu čas, da grem domu, o posameznih točkah bomo prihodnjič govorili. Za danes dovolj!

Janez. Prijatelj, imaš prav! Prihodnjič nadaljevanje! Lahko noč!

Jožef. Lahko noč vsem skupaj! Prihodnji teden na svidenje v mojem domu!

(Nadaljevanje prihodnjič).

Pozor pri nakupu umetnih gnojil!

Dan za dnevom svariyo kmetijski in zadružni listi kmete pred raznimi goljufijami, ki se gode pri prodaji umetnih gnojil. Vendar se še nahajajo trgovci, ki izrabljajo nevednost kmetov in prodajajo umetna gnojila, ki nimajo nobene vrednosti. Nemški zadružni listi poročajo o dveh slučajih, katera hočemo podati našim bralcem!

Tovarna za Tomaževo žlindro v Berlinu je izdala posebne okrožnice, na katerih jamči, da vsebuje Tomaževo žlindra najmanj 15% fosforjeve kisline in se lahko od vseh kemičnih preskuševališč preišče. V novejšem času pa ponuja neka tvrdka zelo ceno Tomaževo žlindro in povdarja v okrožnicah, katere so slične onim tovarne za Tomaževo žlindro v Berlinu, da obstoji gnojilo iz 15% Tomaževe žlindre

in se lahko od vseh kemičnih preskuševališč preišče. Kdor okrožnic natanko ali v obče ne prebere, kupi [ničvredno] tvrdino, ki obstoji, kakor dotična tvrdka sama priznava, iz 15% Tomaževe žlindre in vsebuje le 2—3% fosforjeve kisline namesto 15%! Ker pa kupimo Tomaževo žlindro le radi tega, da dobi zemlja hranilno snov, fosforovo kislino, vidimo, da je tako gnojilo dosti predrago, četudi stane polovico manj kakor Tomaževo žlindra s 15 ali več % fosforove kisline.

Drug slučaj! Kmetom se ponuja od neke druge tvrdke Tomaževo žlindra, ki vsebuje do 11% fosforove kisline in se lahko od kemičnih preskuševališč preišče. Če se da taka žlindra preiskati, zadostuje, če ima vsaj 1% fosforove kisline! Najbolj žalostno pa je, da se v obeh slučajih ne more tvrdk sodnijsko zasledovati, ker sta prodajali le tako blago, kakor sta na svojih oglasih naznanili.

Da je mogoče dobiti gnojila, ki vsebujejo dovolj hranilnih snovij in je mogoče tudi iste dati preiskati, je neobhodno potrebno, da kmetje umetna gnojila potom zadrug, kmetijskih društev, posojilnic itd. skupno naročujejo in ne gledajo na nizke cene, ampak na množino hranilnih snovij! Dolžnost zadrug itd. pa je, da si dajo vsakikrat jamčiti množino hranilnih snovij in sleherno pošiljatev dajo od kemičnega preskuševališča v Mariboru ali Ljubljani preiskati in čenima gnojilo zajamčenih množin hranilnih snovij, odločno zahtevajo odškodnino!

Zadružne in gospodarske vesti.

Zadružna Zveza v Celju je štela s sklepom leta 1905 vseh učlanjenih zadrug 143.

V teku leta je iste pristopilo, oz. je ista osnovala na novo 26 zadrug; vsled prenehanja poslovanja pa sta se zbrisali 2 zadrugi in šteje Zveza ob sklepu pričujoče številke Zadruga 1906 vseh zadrug 167. Oglasilo se je pa za pristop še dokaj drugih zadrug, katere pa sprejme Zadružna Zveza v Celju le po izvršeni temeljiti reviziji, kajti ona želi imeti v prvi vrsti dobro urejevane zadruga, neglede na število istih. Od teh zadrug je posojilnic Raiffeisenovk 55, raznih kmetijskih zadrug 40 in drugih kmečkih posojilnic mešanega ustroja 72. Med 40 nedenarnimi zadrugami je mlekarskih zadrug 19, kmetijskih to je vinorejskih, sadjarskih in gospodarskih zadrug 11, konzumna zadruga 1, delavske stavbene zadruga 3, tiskarski zadrugi 2, razne druge zadruga 4.

Podučni tečaj za zadružne revizorje je sklicala Zadružna Zveza v Celju za 13. t. m. Vdeležilo se ga je vzlic neugodnemu času sedaj, ko

se vršijo pri vseh zavodih že priprave za sklepanje računov, vendar pet zunanjih revizorjev iz vseh slovenskih kronovin. Podučevali so o denarnem združništvu in o pravilnem ter stvari odgovarjajočem izvrševanju obligatoričnih revizij, ki so predpisane po določilih zakona od 10. junija 1903 ravnatelj Zveze, o nedenarnem združništvu, zlasti o kmetijskih zadrugah in o tozadevnih zakonitih določilih pa odlični združni strokovnjaki ter dva izkušena pravnik. Obenem so položili vsi zunanji revizorji slovesno obljubo v roke načelstva. Pri tem prvem podučnem tečaju za revizorje, kakoršni se dosedaj na Slovenskem še niso vršili, se je pokazala velika važnost istih in bode stvar v to poklicanih činiteljev, da ob primernem času zopet oživotvorijo ne le teoretične podučne tečaje, ampak tudi praktične tečaje za denarno združništvo, kakor zlasti tudi za druge panoge gospodarskega združništva n. pr. glede pospeševanje mlekarskih in sirarskih, živinorejskih, poljedelskih in drugih kmetijskih zadrug. Zadruga Zveza v Celju se po svoje trudi pridobiti v to svrhu potrebnih strokovno naobraženih moči in bode rada storila vse, kar je v njeni moči, da se povzdigne na kolikor mogoče visoko stopinjo naše kmetijsko združništvo. Pri tem pa upa in računa na pomoč vseh iskrenih rodoljubov in prijateljev kmetijskega združništva.

Kmečka zveza na Sp. Štajarskem. Z veseljem pozdravljamo gibanje, ki stremi za tem, da se za Sp. Štajarsko osnuje kmečka zveza, ki bode neustrašeno zastopala kmečke koristi. Za nas spodnještajarske Slovence je taka zveza tembolj potrebna, ker se nam je celo zabranilo snovanje kmetijskih podružnic in se nam je na ta način onemogočilo delovanje v okvirju c. kr. kmetijske družbe v Gradcu, katero podpira država in dežela. Za ustanovitev take zveze pa govori ne le mogočno gibanje poljedelcev v raznih evropskih državah in tudi v avstrijskih deželah, ampak osobito potreba, da se slovenski kmetje, za katere se glede kmetijskega šolstva in navažanja k umnemu kmetovanju merodajni krogi premalo brigajo, tesno oklenejo drug drugega in združeni skušajo z lastnimi močmi povzdigniti kmečki stan. Kmečka zveza naj bo mogočna zaščitnica kmečkega stanu napram zakonodajstvu in neštevilnim sovražnikom kmečkega stanu, naj bo pa tudi oni činitelj, ki bo povzročil, da se začne drobno gospodarsko delo po celem Sp. Štajarskem. Mi zadrugarji želimo, da se zveza v kratkem osnuje in bomo z veseljem sodelovali, saj imamo tudi mi iste cilje, kakor kmečka zveza: ustvariti neodvisen, izobražen in gmotno dobro stoječ kmečki stan.

Gospodarska Sveza za Istru. (Istrska združna zveza), ki je že nekaj let registrovana, a dosedaj pravega združnega delovanja še ni zapričela, je imela 12. t. m. svoj občni zbor v Pulju. Vdeležili so se istega od 50 njenih zadrug zastopniki 30 zadrug in tudi nekateri povabljeni. Kakor čitamo v istrskih listih se je izvršil občni zbor v najlepšem redu in je pglavitni sklep istega, da je sklenila ta Zveza započeti samostalno delovati in si pridobiti v to svrhu revizijsko pravico. Kot odkritosrčni prijatelji istrskega združništva, kateremu smo bili od nekaj radi na pomoč s podukom in v gmotnem oziru, želimo

istrski zvezi pri izvrševanju njene blage namere, katero toplo pozdravljamo, najboljših uspehov. Naš list bode vodstvu istrske zveze in istrskemu združništvu pri njegovem trudaljubivem delu vedno rad na razpolago; prav tako pa bode načelstvo vedno lojalno pripravljeno dogovoriti z vodstvom istrske zveze vse modalitete, ki bodo potrebne, da se znotranja organizacija in utrditev te zveze primerno uredi tako, da ne bode nepotrebnega pohujšanja na nobeno stran. Zaradi tega bomo po možnosti radi sodelovali na to, da se dogovorno in sporazumno in upoštevajoč vladajoče razmere osredotoči združno delovanje vsega istrskega združništva pod okriljem Gospodarske Sveze za Istru u Pulj.

Poljedelske razstave so najvažnejše sredstvo za povzdigo poljedelstva. Leto za letom se vrše v posameznih avstrijskih deželah take razstave; pri nas na Slovenskem, kjer bi bila nujna potreba prirediti take razstave, se ne zgodi nič. Merodajni krogi na Sp. Štajarskem se pozivljajo, da začnejo razmišljati v tem, da se priredi v doglednem času v Celju poljedelska razstava spodnještajarskih Slovencev, ki naj obsega poleg vseh gospodarskih panog še oddelek za kmetijske stroje in združništvo. Ker je za tako razstavo potrebno mnogo dela in stroškov, se naj v najkrajšem času, izvoli odbor, ki bo začel pripravljala dela, kakor osiguranje primerne državne podpore ter podpore od strani slovenskih okrajnih zastopov, občin in drugih korporacij. Gotovo bo taka razstava mnogo pripomogla k povzdigi poljedelstva ter seznanila vse obiskovalce z izbornimi pridelki, katere pridelujemo na Spodnjem Štajarskem!

V Avstriji imamo 6.000 kmetijskih zadrug. Od teh jih je 4684 združenih v «Splošni zvezi kmetijskih zadrug na Dunaju.» Slovani imamo okrog 3.000 zadrug in sicer:

Čehi na Češkem 1.221 zadrug (1.020 Rajfajznovk, 38 mlekarn, 18 zadrug za proizvodnjo in prodajo kmet. pridelkov, 9 zadrug za špirit, 30 nakupovalnih in prodajalnih zadrug, 5 sadjarskih, 3 mlinske in pekarske, 13 živinorejskih, 32 strojnih zadrug, 14 skladišč, 12 zadrug za lan in 7 raznih zadrug), Čehi na Moravskem 358 Rajfajznovk, Čehi v Šleziji 70 zadrug (42 Rajfajznovk, 5 posojilnih drugega ustroja, 1 skladišče, 3 mlekarne, 13 konzumnih, 1 žganjarsko, 1 zelenjadarsko, 2 prodajalni zadrugi, 1 zadrugo za tkalce in 1 tiskarsko zadrugo) V celem štejejo Čehi 1.649 zadrug.

Poljaki v Galiciji imajo okrog 400 zadrug (razun Rajfajznovk 10 zadrug za obdelovanje močvirja 2 mlekarne in 1 sadjarsko zadrugo), Rusini v Bukovini imajo 124 zadrug (Rajfajznovk 119, 1 posojilnico po Schulze-Delitschejevem sistemu in 4 kmetijska društva), na cislitvanskem slovanskem jugu je okrog 700 zadrug.

Gotovo je število slovanskih zadrug, katere so razun zadrug v Galiciji in češke «Združne Zveze» na Moravskem vse priklopljene «Splošni zvezi kmet. zadrug na Dunaju», večje, ker število zadrug v Galiciji je, ker obstoje razne majhne združne zveze, od katerih pa nam manjkajo podatki, večje. Častno mesto zavzemajo, kakor v vsem javnem življenju tako

tudi na združnem polju Čehi, ki vedo ceniti pomen zadrug!

Na cislitvanskem slovanskem jugu delujejo sedaj 3 slovenske «Zadružne Zveze» in sicer: «Zadružna Zveza v Celju» kot najstarejša z 170 članicami, «Zadružna Zveza» v Ljubljani s 322 in «Goriška Zveza zadrug in društev» v Gorici z 27 članicami. V kratkem utegne začeti poslovati za Istro posebna Istarska Zveza, ki je osnovana že nekaj let. Razven tega pa pripada okrog 20 spodnještajarskih zadrug nemški «Zvezi» v Gradcu, približno 15 spodnjaštajarskih bikorejskih zadrug spada v področje deželnega odbora, ki vrši revizijo in ustanavljanje bikorejskih zadrug potom potovalnih učiteljev za živinorejo. Na Koroškem se je istotako 5 slovenskih zadrug, katere so Slovenci ustanovili, pridružilo nemški «Zvezi» v Celovcu.

Srbska organizacija na Ogrskem. Vsa srbska gospodarska društva na Ogrskem so združena v lastno zvezo, ki je imela koncem leta 1905 u članjenih 235 društev s 7.227 člani in z K 69.482 vplačanih združnih deležev. Rezervni fond je znašal K 54.326. Med člani je bilo 6.399 kmetov, 104 duhovniki, 130 učiteljev in učiteljic, 140 trgovcev in 455 drugih članov.

Statistika poljske zveze pridobitnih in gospodarskih društev v Lvovu za leto 1905 izkazuje naslednje zanimive podatke. Vseh zadrug je štela koncem leta 1905 ta zveza 1203, med temi 502 Raiffeisenovke in 701 zadrugo po sistemu Schulze Delitzsch. Zadrugnikov so imele vse te zadruge 652.456 in vplačanih deležev K 36.117.582'99. Rezervni fondi so znašali K 11.014.266'10, hranilne vloge K 151.294.208'49, dolgovi K 51.615.733'30, čisti dobiček K 2.866.161'48, posojila K 234.241.042'98 ter vsa aktiva skupaj K 260.038.211'51. Razmerje med lastnim in tujim premoženjem je bilo 1 : 4'30. Celoletni promet je znašal K 1.782.817.030'97. Najvišja obrestna mera za vloge je bila 8⁰/₀, najnižja 3⁰/₀ in za posojila najvišja obrestna mera 11⁰/₀, najnižja pa 5⁰/₀.

V kraljevini Srbiji obstoji 528 kmetijskih zadrug; izmed teh je 473 zadrug članic «Glavnoga saveza srpskih zemljoradničkih zadruga». Večina teh zadrug je Rajfajznovk; Rajfajznovke kakor tudi nekatere nalašč v to ustanovljene zadruge nabavljajo kmetijske stroje in iste izposojujejo proti nizki odškodnini udom. 81 zadrug je konzumnih društev, ki skrbе za nabavo živil. Razun tega obstoji na Srbskem 7 mlekarn in 2 vinarski zadrugi. Država pospešuje združništvo s tem, da so zadruge popolnoma davka proste in je tudi vpis zadrug v združni register prost vseh pristojbin. Kako važnost polagajo Srbi na združništvo, najbolje dokazuje dejstvo, da so lansko leto, ko se je otvorila združna strokovna šola kot edini zavod te vrste na svetu v Darmstadtu (Nemčija), poslali dva združna uradnika v to šolo, ki sta bila prva Slovana, ki sta to šolo obiskovala.

VIII. mednarodni kmetijski kongres se bode vršil v teku leta 1907 na Dunaju in sicer najbrž v mesecu maju. Potrebne predpriprave se že vršijo ter se je razposlalo 30.000 povabil in vspeledov v vse države celega sveta. Izvrševalnemu komiteju se je tudi prijavilo že mnogo vdeležencev in poročevalcev. V posameznih državah

se snujejo odbori, ki bodo skrbeli za primerno vdeležbo kmetovalcev in agrarcev sploh na tem mednarodnem kongresu. Vzpričo važnosti, kakoršne je taka naprava in ker se bodo pri zborovanjih razpravljala gotovo najvažnejša vprašanja v svrhu zboljšanja in napredovanja kmetijskih zadev je želeti, da bodo častno zastopani pri tem kongresu tudi Slovenci in sploh vsi Jugoslovani. V to svrhu pozivamo že sedaj naše kmetijsko združništvo, zlasti vodstva posameznih zadrug, da ob pravem času o tem primerno sklepajo ter poskrbijo za to, da se pošljejo vdeleženci ne le samo iz njihovih vrst, ampak izmed kmetovalcev in onih, ki jim je mar vedno večji napredek slovenskega kmetovalca in zlasti kmetijskega združništva v mogoče velikem številu k temu mednarodnemu kongresu. Potrebna pojasnila v tej zadevi bode vedno rada dajala Zadružna Zveza v Celju.

C. kr. poljedelsko ministrstvo zahteva v budgetu vzpričo napredovanja in množitve poljedelskega oz. kmetijskega združništva povišanje v to svrhu določenega prispevka za 150.000 K. Povišek je popolnoma primeren in zahteva upravičena, kajti s pospeševanjem kmetijskega združništva s tem, da se podpirajo ne le samo združne zveze v raznih kronovinah in splošna zveza na Dunaju, ampak da dobivajo direktne podpore tudi posamezne zadruge, naraščajo poljedelskemu ministrtvu vedno večji izdatki.

Seznam jugoslovanskih zadrug,

ki so bile v teku leta 1906. registrovane v združnih registrih trgovskih sodišč.

Milna (Dalmacija, okrož. sod. Split) Seoska blagajna za štednjo i zajmove, z. u. n. n. j.

Jurandvor (Istra, Otok Krk, okrož. sod. Rovinj), Gospodarsko trgovačko društvo u Jurandvoru, r. z. s o. j.

Maribor (Štajarsko, okrož. sod. Maribor), Zadruga «Dom», reg. del. stavb. zadř. z om. zav.

Selca (Dalmacija, otok Hvar, okrož. sod. Split) Seoska blagajna na štednjo i zajmove, z. u. n. n. j.

Krško (Kranjsko, okrož. sod. Rudolfovo) Zadruga tiskarna v Krškem, r. z. z o. z.

Št. Lambert (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica v Št. Lambertu, r. z. z n. z.

Podlonk (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Mlekarska zadruga Podlonkom, r. z. z o. p.

Osek (Primorsko, okrož. sod. Gorica) Hranilnica in posojilnica v Oseku, r. z. z n. z.

Dolnja Vrtojba (Primorsko, okrož. sod. Gorica) Konsumno društvo v Vrtojbi, r. z. z o. j.

Dobova (Štajarsko, okrož. sod. Celje), Posojilno društvo za farno občino Dobova in za krajni občini Kapele in Bojsno v sodnem okraju Brežice, r. z. z n. z.

Selca na Braču (Dalmacija, okrož. sod. Split) Selačka seoska blagajna za štednjo i zajmove, z. u. n. n. j.

Bane (Istra, dež. sod. Trst) Konsumno društvo v Banah, r. z. z n. p.

Boljunc (Istra, okrož. sod. Trst) Hranilnica in posojilnica v Boljuncu, r. z. z n. z.

Prosek (Istra, okrož. sod. Trst) Gospodarsko društvo na Proseku, r. z. z o. p.

Dolina (Istra, dež. sod. Trst) Konsumno društvo v Dolini, r. z. z o. p.

Gradac (Dalmacija, okrož. sod. Šibenik) Seoska zajmovna blagajna, r. z. n. n. j.

Cerklje (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Mlekarska zadruga v Cerkljah pri Kranju, r. z. z o. z.

Braslovče (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Hranilnica in posojilnica v Braslovčah, r. z. z n. z.

Sv. Marko (Štajarsko, okrož. sod. Maribor) Zadruga za rejo bikov pri Sv. Marku niže Ptuja, v. z. z o. p.

Sv. Vid (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica v Št. Vidu nad Ljubljano, r. z. z n. z.

Tržič (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Lastni dom, reg. delav. stavb. zadr. z o. z. v Tržiču.

Trst (Primorsko, dež. sod. Trst) Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu, r. z. z n. j.

Pučišće (Dalmacija, otok Brač, okrož. sod. Split) Prva dalmatinska klesarska zadruga, u. n. o. j. u Pučišću na Braču.

Sv. Križ pri Kostanjevici (Kranjsko, okrož. sod. Rudolfovo) Kmečka posojilnica in hranilnica r. z. z n. z. v Sv. Križu pri Kostanjevici.

Ribno (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Mlekarska zadruga v Ribnem, r. z. z o. z.

Cerklje (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Kmečka mlekarna v Cerkljah, r. z. z o. z.

Žusem (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Hranilnica in posojilnica v Žusmu, r. z. z n. z.

Sv. Gora (Kranjsko, dež. sodišče Ljubljana) Mlekarska zadruga na Sveti Gori, r. z. z o. z.

Kamnik (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica v Kamniku, r. z. z n. z.

Komen (Istra, dež. sod. Trst) Vinarsko in gospodarsko društvo v Komnu, r. z. z o. z.

Selca na Braču (Dalmacija, okrož. sod. Split) Prva dalmatinska klesarska zadruga, u. n. o. j.

Dolenje Vreme (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Mlekarska zadruga v Vremski dolini, zadr. z o. z.

Ljubljana (Kranjsko, dežel. sod. Ljubljana) Učiteljsko tiskovno društvo v Ljubljani, reg. z. z o. p.

Predoslje (Kranjsko, dežel. sod. Ljubljana) Mlekarska zadruga v Predosljah, r. z. z o. p.

Prvič-Luka (Dalmacija, okrož. sod. Šibenik) Seoska zajmovna blagajna, r. z. n. n. j. v likvidaciji.

Kontovelj (Istra, dež. sod. Trst) Konsumno in posojilno društvo na Kontovelju, v. z. z o. z.

Pomjan (Istra, dež. sod. Trst) Posojilnica in hranilnica v Pomjanu, r. z. z n. z.

Moravče (Kranjsko, dežel. sodišče Ljubljana) Ljudska hranilnica in posojilnica v Moravčah, r. z. z n. z.

Movraž pri Buzetu (Istra, okrož. sod. Rovinj) Gospodarsko društvo u Movražu pri Buzetu, u. z. z o. p.

Drniš (Dalmacija, okrož. sod. Šibenik) Pučka štedionica u Drnišu, r. z. s n. j.

Čilipi (Dalmacija, okrož. sodišče Dubrovnik) Seoska blagajna za štednjo i zajmove, zad. uknj. s n. j.

Vanganel (Istra, dež. sod. Trst) Konsumno in posojilno društvo v Vanganelu, r. z. z o. z.

Muo (Dalmacija, okrož. sod. Kotor) Ribarska zadruga, r. s o. j. za selo Muo.

Kale (Dalmacija, dež. sod. Zadar) Blagajna za štednjo i zajmove na neog. jamč.

Leskovec (Kranjsko, okrož. sod. Rudolfovo) Vinorejska zadruga v Leskovcu pri Krškem, reg. z. z o. z.

Kranjskagora (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Mlekarska zadruga v Kranjskigori, r. z. z o. z.

Selska dolina (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Živinorejska zadruga za selsko dolino, r. z. z o. z.

Knežak (Kranjsko, dežel. sodišče Ljubljana) Kmečka hranilnica in posojilnica v Knežaku, reg. z. z n. z.

Šmartno pri Litiji (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Kmečka hranilnica in posojilnica v Šmartnem pri Litiji, r. z. z n. z.

Sv. Jurij (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Mlekarska zadruga v Št. Jurju pri Kranju, r. z. z o. z.

Svet Vinčenti (Istra, okrož. sod. Rovinj) Gospodarsko društvo v Sv. Vinčentu, r. z. n. o. j.

Trst (Primorsko, dež. sod. Trst) Slovensko delavsko in obrtnijsko konsumno in gospodarsko društvo «Jadran», z. z o. p.

Dobje (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Posojilnica za župnijo Dobje pri Planini, v. z. z n. p.

Sv. Tomaž (Štajarsko, okrož. sod. Maribor) Hranilnica in posojilnica pri Sv. Tomažu pri Ormožu, r. z. z n. z.

Sv. Vid (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Posojilnica za župnijo Sv. Vid na Planini, v. z. z n. p.

Polje, obč. Dobrinj (Istra, okrož. sod. Rovinj) Gospodarsko-trgovačko društvo u Polju, občina Dobrinj, r. z. s o. j.

Imotski (Dalmacija, okrož. sod. Split) Pučka štedionica u Imotskem, r. z. s o. j.

Železniki (Kranjsko, dež. sodišče Ljubljana) Žrebljarska in železoobrtna zadruga v Železnikih, r. z. z o. z.

Roč (Istra, okrož. sod. Rovinj) Gospodarsko trgovačko društvo v Roču, r. z. n. o. j.

Šmarje (Istra, dež. sod. Trst) Kmetijsko društvo v Šmarju pri Kopru, r. z. z o. z.

Mirilović u Zagorju (Dalmacija, okrož. sod. Šibenik) Seoska blagajna za štednjo i zajmove, z. u. n. n. j.

Gabrovica (Istra, dež. sod. Trst) Konsumno društvo v Gabrovici pri Dolini, r. z. z o. z.

Polhov Gradec (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Mlekarska zadruga v Polhovem Gradcu, r. z. z o. z.

Mandaljena (Dalmacija, okrož. sodišče Dubrovnik) Seoska blagajna za štednjo i zajmove, z. u. n. n. j. u Župi Dubrovačkoj.

Podbablje (Dalmacija, okrož. sodišče Split) Hrvatska pučka blagajna za štednjo i zajmove, z. u. n. n. j.

Proložac-Postranje (Dalmacija, okrož. sod. Split) Hrvatska pučka blagajna za štednjo in zajmove, z. u. n. n. j.

Pobegi (Istra, dež. sod. Trst) Kletarstvo pri Pobegih, r. z. z o. j.

Zdole pri Vidmu (Štajarsko, okrož. sodišče Celje) Posojilnica za župnije Zdole, Sromlje in Artiče ter krajno občino Križe, r. z. z n. p.

Dutovlje (Primorsko, dež. sod. Trst) Vinarsko in gospodarsko društvo v Dutovljah, v. d. z o. z.

Žiče (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Hranilnica in posojilnica v Žičah, r. z. z n. z.

Brezovica (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica na Brezovici, r. z. z n. z.

Šmartno (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica v Šmartnem pod Šmarno goro, r. z. z n. z.

Gruda (Dalmacija, okrož. sod. Dubrovnik) Prva Konavska vinarska zadruga, r. n. o. j. u Grudi u Konavlima.

Prosek (Primorsko, dežel. sod. Trst) Proseško-kontoveljska posojilnica in hranilnica, reg. z. z n. z.

Ilovik (Istra, okrož. sod. Rovinj) Konsumno društvo u Iloviku, r. z. n. o. j.

Seničica (Kranjsko, dež. sodišče Ljubljana) Oljarska zadruga v Seničici, r. z. z o. z.

Bučka (Kranjsko, okrož. sod. Rudolfovo) Hranilnica in posojilnica v Bučki, r. z. z n. z.

Vodice (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Mlekarska zadruga v Vodichah, r. z. z o. z.

Lemberg trg (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Hranilnica in posojilnica v Lembergu, r. z. z n. z.

Baošić (Dalmacija, okrož. sod. Kotor) Obrtno vjeresijska i privredna zadruga za pomorski ribolov, r. n. o. j.

Dol (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica v Dolu, r. z. z n. z.

Iž Mali (Dalmacija, Dalmacija, dežel. sod. Zadar) Potrošno obrtna zadruga na ograničeno jamčenje u Ižu Malom.

Poljčane (Štajarsko okraj, sod. Maribor) Hranilnica in posojilnica v Poljčanah r. z. z n. z.

Brežice (Štajarsko okr. sod. Celje) Lastni dom, reg. zadr. z omej. zav.

Vuzenica (Štajarsko okr. sod. Maribor) Hranilnica in posojilnica v Vuzenici r. z. z n. z.

Sv. Jurij ob Ščavnici (Štajarsko okr. sod. Maribor) Hranilnica in posojilnica pri Sv. Jurju ob Ščavnici, r. z. z n. z.

Vuhred (Štajarsko, okrož. sod. Maribor) Hranilnica in posojilnica v Vuhredu, r. z. z n. z.

Sladkagora (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Posojilnica za krajni občini Sladkagora in Ponikva, r. z. z n. p.

Ribnica na Pohorju (Štajarsko, okrož. sod. Maribor) Hranilnica in posojilnica v Ribnici na Pohorju, r. z. z n. z.

Selnica ob Dravi (Štajarsko, okrož. sod. Maribor) Hranilnica in posojilnica v Selnici ob Dravi, r. z. z n. z.

Lembah (Štajarsko, okrož. sod. Maribor) Hranilnica in posojilnica v Lembahu, r. z. z n. z.

Griže (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Hranilnica in posojilnica v Grižah, r. z. z n. z.

Polzela (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Hranilnica in posojilnica na Polzeli, r. z. z n. z.

Dob (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica v Dobu, reg. zadr. z n. zav.

Selo (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Sirarska zadruga v Selu, reg. zadruga z omejeno zavezo.

Seznam jugoslovanskih zadrug,

ki so bile v teku leta 1906 zbrisane iz združnih registrov trgovskih sodišč:

Rovinjsko selo (Istra, okrož. sod. Rovinj) Konzumno društvo u Rovinjskom selu, r. z. n. n. j., vsled zaključka zadruge.

Runović (Dalmacija, okrož. sod. Split) Zajmovna blagajnica sela Runović u koturu Imotskem, vsled prestanka poslovanja.

Vrboska (Dalmacija, otok Hvar, okrož. sod. Split) Seoska blagajna za štednju i zajmove u Vrboski, r. z. n. n. j., vsled prestanka poslovanja.

Griže (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Zadruga za rejo bikov v Grižah, r. z. z o. p.

Šempas (Primorsko, okrož. sod. Gorica) Kmetijsko društvo v Šempasu pri Gorici, r. z. z o. z., vsled opravljene likvidacije.

Braslovče (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Kmetijsko društvo v Braslovčah, r. z. z o. z., vsled končane likvidacije.

Sv. Jurij ob Taboru (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Živinorejska in mlekarska zadruga za Vranski okraj, r. z. z n. z., vsled končane likvidacije.

Šmartno na Paki (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Kmetijsko društvo v Šmartnem na Paki, r. z. z o. z.

Cerknica (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Konzumno društvo v Cerknici pri Rakeku, r. z. z o. z., v likv., vsled končane likvidacije.

Debenje (Primorsko, okrož. sod. Gorica) Registrovana mlekarska zadruga v Debenju z o. p.

Morter (Dalmacija, okrož. sod. Šibenik) Poljedelska zajmovna blagajnica, r. z. n. n. j., v likvidaciji, vsled dokončane likvidacije.

Gorica (Primorsko, okrož. sod. Gorica) Hotelska zadruga vpis. z omej. jam. v Gorici, vsled sklepa c. kr. nadsodnije v Trstu.

Ljubljana (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Splošno konzumno društvo v Ljubljani, r. z. z o. z., vsled konkurza.

Sv. Jurij ob J. ž. (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Mlekarska zadruga z o. p., ker ni nikdar začela poslovanja.

Vitanje (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Kmetijska zadruga za Vitanje in okol., vsled razdruženja in dovršene likvidacije.

Jelsa-Hvar (Dalmacija, okrož. sod. Split) Seoska blagajna za štednju i zajmove, z. u. n. n. j. v Jelsi, vsled prestanka poslovanja.

Ljubljana (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Dirkalnišče slovenskih biciklistov v Ljubljani, vsled likvidacije društva.

Gabrovica (Primorsko, dež. sod. Trst) Konzumno društvo v Gabrovici, r. z. z o. p., v likvid. vsled končane likvidacije.

Sežana (Primorsko, dež. sod. Trst) Posojilno in konzumno društvo, r. z. z o. p. v Sežani, v likvidaciji, vsled končane likvidacije.

Bloke (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Kmetijsko društvo v Blokah, r. z. z o. z., v likvid., vsled skončane likvidacije.

Tomišelj (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Kmetijsko društvo v Tomišlju, r. z. z o. z., v likvid., vsled končane likvidacije.

Bertoki (Istra, dež. sod. Trst) Konzumno društvo v Bertokih, r. z. z o. z.

Studeneč (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Kmetijsko društvo na Studencu-lgu, r. z. z o. z., vsled končane likvidacije.

Volče (Primorsko, okrož. sod. Gorica) Zadrugne mlekarnice v Volčah, r. z. z o. z.

Sv. Križ (Štajarsko, okrož. sod. Maribor) Kmetijska zadruga z omejenim poroštvom s sedežem pri Sv. Križu pri Mariboru.

Grabovac (Dalmacija, okr. sod. Split) Blagajnica sela Grabovca u kotaru Imotskome. uknjižena zadruga sa neograničenim jamstvom, vsled prestanka poslovanja.

Dopisi.

Iz Istre. Posojilniški uradnik. Z veseljem mora pač vsak posojilničar pozdravljati preporod na zadrugnem polju in pot, na katero je krenila poprejšnja «Zveza slov. posojilnic» s tem, da se je prelevila v Zadružno Zvezo. Nadjati se je bilo že takrat, da bode ista ustanovila tudi svoje lastno glasilo, kar se je sedaj obistinilo, in česar se morajo vse članice veseliti, ker dobe organ, kateri jih bode podučeval, jim odgovarjal na razna vprašanja, ter na ta način olajševal — posebno zavodom na deželi, kjer manjka inteligence — itak težavno poslovanje.

Posebno veseliti pa se moramo tega novega strokovnega glasila posojilniški uradniki. In zakaj?

Posojilnice so danes med vsemi narodi najvažnejši faktor — seveda ako so iste ustanovljene na zdravi podlagi; tem večjega pomena pa so še ravno za nas Slovence. Vprašamo se pa, kdo je pa najvažnejši faktor v posojilnici? Odgovor je lahek — to je tajnik — ozir. uradništvo. Vprašamo pa nadalje, ali se pa s temi ravna povsodi primerno njihovim službam? In ali so plače povsodi razmerne njih delu? In ali se je kedaj kdo pobrigal za to, kaj bo z uradnikom, kateri je svoje moči žrtvoval zavodu, ko mu iste opešajo ali oči oslabijo? Kaj bo z ubogo ženo in z nedolžnimi otročiči, ako očeta poneso k večnemu pokoju?

Vsa ta vprašanja so pač tako važna, da se ne bode našlo njim nasprotnika — le žalibog, da se dosedaj še skoraj nihče v tem oziru ni ganil. Novo glasilo «Zadruga» naj nam bo v tem oziru pristopno za naše težnje, na Vas, dragi kolegi pa je ležeče, da pričnemo skupno akcijo, da pridejo naše želje tudi pri vseh občnih zborih na dnevni red ter se tam zahteva, kar nam gre po božjih in človeških pravicah. Saj se ne želi nič nemogočega in nič nepravilnega. Zavodi sami pa, kateri bodo imeli preskrbljene uradnike, bodo pridobivali na ugledu, in bodo imeli le dobiček, ker gotovo se bode vsak uradnik, ki je dobro oskrbljen, tudi potrudil, da zavodu vsestransko bolje služi in koristi, kakor slabo plačan, kateri si mora vsled pičlih dohodkov iskati postranskih zaslužkov, da preživi dostojno sebe in svojce.

Slavnemu uredništvu pa se priporočamo, da odpre tudi v tem oziru za nas majhen predalček.*

Književnost.

C. kr. statistična centralna komisija na Dunaju je ravnokar izdala svojo statistično ročno knjigo za v državnem zboru zastopana kraljestva

* Opomba uredništva: Uredništvo bode rado priobčevalo opravičene želje posojilniških uradnikov in nastavljenecv zadrug ter se tudi potegovalo zaboljšanje njihovega gmotnega položaja.

in dežele, in sicer je ta letnik, ki obsega statistiko z zaključkom leta 1905 že 24. svojih vrstnikov. — Knjiga, ki obsega celih 484 strani je veleinteresantna in jo je dobiti v komisijonalni založbi Karl Gerold-a sin na Dunaju.

Nas zanimajo v tej statistiki v prvi vrsti številke, ki se tičejo zadrugištva. Iz knjige razvidimo, da je bilo v Avstriji koncem leta 1904 vseh registrovanih in neregistrovanih zadrug in zadrugnih zvez 10.372, med temi je zapopadenih 56 zadrugnih zvez. Nanovo se je ustanovilo do konca leta 1904 raznih zadrug 880, razdružilo pa se jih je 239 toraj prirastka za 641 zadrug. Od navedenih 10.372 zadrug jih je 6.938 posojilnih, 900 konzumnih in 2.534 raznih drugih zadrug, registrovanih z neomejeno in z omejeno zavezo in neregistrovanih društev.

Registrovanih zadrug je bilo koncem leta 1904 z omejeno zavezo 4872 in z neomejeno zavezo 5401, toraj skupaj 10.273. Od teh je bilo registrovanih posojilnic z omejeno zavezo 1681, posojilnic z neomejeno zavezo 5191, vseh posojilnic skupaj toraj 6872. Konzumnih društev je bilo z omejeno zavezo 804, z neomejeno zavezo 69, skupaj 873. in drugih registrovanih zadrug je bilo z omejeno zavezo 2387 in z neomejeno zavezo 141, toraj skupaj 2528. Od vseh teh 10.273 registrovanih zadrug jih je imelo omejeno zavezo 4892, neomejeno zavezo pa 5401. Spuščati se v podrobneje razpravo te statistike bi bilo tu preobširno. Prijateljem statističnih zadrugnih podatkov priporočamo pregled in študij navedene knjige.

Išče se

IX. Letopis za leto 1898,

ki ga je izdala celjska Zveza. Ta letnik je namreč popolnoma pošel. Ker pa se ga potrebuje nekaj iztisov in ker smo razpošiljali svojčas posojilnicam navadno po dva iztisa vsakega letnika Letopisa prosimo uljudno, da bi nam oni zavodi, ki imajo po dva letnika tega redkega Letopisa, eden iztis vrnili, ker jim itak drugi še zadostuje.

Ob enem pa naznanjamo, da je v zalogi od vseh dosedaj izišlih letnikov Letopisa t. j. I. do XVI. za leta 1890 do vstevši 1905, izvzemši letnik IX, še po nekaj iztisov in lahko postrežemo z istimi za lastno ceno, dokler traja zaloga. Kdor bi želel dobiti toraj eden ali drug letnik naših Letopisov, naj sporoča svoje želje Zadružni Zvezi v Celju.

Onim zavodom, ki se bodo potrudili poslati in vrniti nam eden iztis IX. Letopisa, izrekamo srčno zahvalo že naprej!

„Južnoštajarska hranilnica v Celju“, Δ Narodni dom $\text{\textcircled{2}}$

za katero jamčijo okraji: **Gornjigrad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje pri Jelšah, Vransko** za popolno varnost vlog in za njihovo, po pravilih določeno obrestovanje do neomejene visokosti, ima sedaj hranilnih vlog **4,000.000 kron.**

Hranilnica posluje s strankami vsak **torek in petek** dopoldne, za druga opravila pa je urad odprt **vsak dan** ob navadnih uradnih urah. **Hranilne vloge** obrestuje **po 4 odstotke** in pripisuje obresti polletno h kapitalu ter plačuje hranilnica **rentni davek sama** in ga ne odtegne vlagateljem, tako, da dobe isti popolnoma **nad 4 odstotke obresti.**

Izposojuje pa od dne 1. januarja leta 1905 na zemljiško varnost **po 4 tri četrt odstotkov**, občinam in korporacijam navedenih petih okrajev **po 4 in pol odstotkov obresti.**

POSOSILNICA V CELJU „NARODNI DOM“ Δ v lastni hiši.

Posojilnica v Celju, ki je bila leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljena, šteje sedaj nad 4200 zadržnikov, kateri imajo vsega nad **88.000 kron** vplačanih deležev ter ima sedaj nad 6 in pol milijona kron hranilnih vlog in nad **332.000 K** rezervnega zaklada.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni član zadruge ter jih obrestuje po 4 in en četrt odstotkov: posojilnica plačuje **rentni davek** sama, ne da bi ga odtegnila vlagateljem. Posojila daje na osebni ali hipotekarni kredit proti **5 in pol odstotnemu** in **5 odstotnemu** obrestovanju.

Posojilnica v Celju uraduje **vsak dan dopoldne od 9. do 12. ure**, izvzemši nedelje in praznike.

! Varne pred ognjem in vlomom !

Blagajnice

prodaja v vseh velikostih, najboljše izdelane, firma ki obstoji že nad 30 let

S. BERGER

DUNAJ, I. Wipplingerstrasse 29.

Vzorci so v rabi in se lahko ogledajo pri „Zadružni Zvezi v Celju“

in pri mnogih drugih posojilnicah in hranilnicah v vseh slovenskih pokrajinah.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnica v Celovcu. Delniška glavica 2,000.000 K. Rezervni zaklad 250.000 K. Podružnica v Spletju.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obilgacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu zrepanju.

Zamenjava in eskomptuje

izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkaso menio. ————— Borzna naročila.

Denarne vloge sprejema

po 4 in pol odstotkov

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne vridga.

Promet s čekl in nakaznicami.

Zvezna tiskarna v Celju ▲ Schillerjeva cesta št. 3

izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela od navadne do najmodernejših oblike. Ker je bogato založena z najnovejšimi okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v kratkem času okusno, točno in ceno.

VSE PO KONKURENCNIH CENAH!

ZVEZNA TRGOVINA, Celje, Rotovška ul. 2

priporoča sl. posojilnicam, hranilnicam in zadrugam založne tiskovine po znižanih cenah:

	100 pol oziroma komadov	K		100 pol oziroma komadov	K
Obrazec A. Blagajniški dnevnik	kolek	5,-	Opravični zapisnik		5,-
B. Konto za posojila		7:20	Menice, slovenske		4,-
C. Konto za hranilne vloge	kolek	7:20	Skadencna knjiga za menice		5,-
D. Konto za zadrugne deleže		5,-	Konto his		5,-
E. Razdelnik izdatkov		6:40	Zemljeknjižna prošnja		5,-
F. Razdelnik prejemkov		6:40	Rubrum za zemljeknjižne prošnje		4,-
G. Imenik družstvenikov (register)		6:40	Obrazec U. Pristopni list		6:40
H. Denarni listek		1,-	V. Izkaz za rentni davek		4,-
I. Listek vzdignjenih hranilnih vlog		1,-	Fascikelni za dolžna pisma	1 par	—60
K. Referatna pola za dolžnike		1:20	" pristopne listo	1 "	—60
L. Poročevalna pola za dolžnike		5,-	" menice	1 "	—60
M. Opomin ostalih obresti		1,-	Knjiga za naložen denar št. 600 K/70	kolek	2:40
N. Računski listek za posojila		1,-	izposojila št. 600 K/70	kolek	2:40
O. Konto hranilne vloge		7,-	inventar št. 600 K/70		2:40
P. Konto deleži in dividenda za sklepanje računov		7,-	Imenik (index) vlagateljev 195/548		1:20
R. Konto posojila		7,-	zadružnikov in dolžnikov 195/548		1:20
S. Izkaz o neposrednih pristojbinah		4,-	Zapisnik za sklepe načelstva 400 K/100		2:70
T. Računski zaključek		7,-	občnega zbora 400 K/70		2:30
Dolžno pismo		6,-	Ovitki za obrazce O., P., R., po 100 pol po		6,-
Navodilo kako sestavljati letne račune	komad	—30			

VEZANJE VSEH KNJIG SE PRESKRBI V LASTNI KNJIGOVEZNICI SOLIDNO IN CENO.

Zvezna knjigoveznica, Celje

Schillerjeva cesta števil. 3

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor: vezanje zapisnikov, raznih liturgičnih in drugih knjig, molitvenikov, izdelovanje map, fascikljev itd. Sprejemajo se tudi vsakovrstna galanterijska dela. Izvršuje vse ceno, hitro in solidno.

Zadružna Zveza v Celju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

razteza svoj delokrog po Štajarskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v obče ter zastopati koristi svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadruge in društva kakoršnekoli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarske in sirarske, kmetijske, konzumne in produktivne zadruge i. t. d.

Zadružna Zveza v Celju snuje in pospešuje poglavitno **slovenske kmečke Raiffeisenske** posojilnice ter kmetijske, mlekarske in druge gospodarske zadruge.

Revizijsko koncesijo t. j. pravico izvrševati obligatorično revizijo zadrug in društev po določilih zakona od 10. junija 1903, drž. zak. št. 133 je podelilo visoko c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v Celju z ukazom od 22. marca 1906 št. 743 ter izvršuje ista revizije po svojih strokovnjakih.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju je urejena vsem novodobnim potrebam primerno ter oskrbuje denarno spravnavo med svojimi članicami.

Denarna Centrala sprejemlje denar na obrestovanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere obrestuje po najvišji mogoči obrestni meri in jih izplačuje na zahtevanje poštnoobratno. Rentni davek plačuje Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala dovoljuje in izplačuje zadrugam kredit v tekočem računu ali kot naložbe po kar najbolj mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala bode imela prometa leta 1906 približno okroglo **15 milijonov kron** ter je ista velika dobrota za vse članice.

Vse zadruge Zadružne Zveze v Celju so imele v letu 1905:

denarnega prometa	K 189.442.907'26
čistega dobička	464.824'49
rezervnih zakladov	3.240.361'48
skupnega lastnega imetja	5.255.295'68
ter vseh aktiv (premoženja) skupaj	86.694.265'71

Zadružna Zveza v Celju je član Splošne Zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri istej tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju bode imela koncem leta 1906 učlanjenih okroglo 170 zadrug.

Zadružna Zveza v Celju je naslednica poprejšnjega društva Zveza slov. posojilnic, ki je bila osnovana leta 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja toraj že 25 let in je to najstarejša Zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.